

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ

ч. 104 квітень – червень 1995

КОНФЕРЕНЦІЯ Українських Пластових Організацій

Австралія — Аргентина — Велика Британія — ЗСА — Канада — Німеччина

Польща - УКРАЇНА - Словаччина

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

ОРЛИНИЙ КРУГ

'ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ' - журнал новацьких виховників.
Виходить квартално.

Ч. 104.

Квітень - Червень 1995.

Редагує колегія:

УКРАЇНА: Ігор Бушак, Оксана Заліпська, Іван Нагірний, Віталій Окуневський, Богдан Олексій, Олеся Омельчук, Микола Ханас.
ЗСА: Денис Беднарський, Орест Гаврилюк, Стаха Гойдиш, Надя Кулинич, Теодосій Самотулка.

Відповідальний редактор - Сірий Орел Орест.

Рисунок на обгортці мистця М. Григорііва.

Відбито рівночасно в Тернополі накладом 100 прим.

і в Філядельфії - 250 прим.

Ціна поодинокого числа: 5.00 дол. Річна передплата: 15.00 дол.

Всі права застережені.

Copyright by Plast, Ukrainian Youth Organization, Inc.

Printed in U. S. A.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Orest Hawryluk, M. D.
321 Linden Drive
Elkins Park, PA 19027
U. S. A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

Denys Bednarsky
35 Marsac Pl.
Newark, NJ 07106
U. S. A.

.....

ФУНДАТОРИ 'ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ':

Родина і приятелі св.п.бр. Славка Кравса
Сірі Орли Людмила і Петро Дармограї
2-ий Курінь УПС "Ті, що Греблі Рвуть"
Великий Пл. Курінь "Хмельниченки"
Крайова Пластова Старшина З. С. А.
20-ий Курінь УСП "Лісові Мавки"
10-ий Курінь УПС "Чорноморці"
Сіра Орлиця Стаха Гойдиш
Сірі Орли Орест і Аня Гаврилюки
101-ша РОВ "Квітка Щастя", 1991
Пластова Станиця Філядельфія
Пластове Видавництво, Торонто

Ватага Бурлаків
Пл. сен. В. і Д. Гойдиші
Загін "Червона Калина"
Пластова Станиця Чікаго
28-ий К. УПС "Верховинки"
Крайова Пл. Старшина Канада
3-ий Курінь УПС "Лісові Чорти"
Пластова Станиця Нью-Йорк
Головна Пластова Булава
Пластова Станиця Торонто
Сірий Орел Тарас Когут

ХТО ЧЕРГОВИЙ?

Вогонь Орлиної Ради 1

ДОРОГІ БРАТЧИКИ І СЕСТРИЧКИ!

Під час Великої Ради Орлиного Круга, що відбулася минулого року, зайшла розмова про те, чи вишколи новацьких виховників - наші "Ради Орлиного Вогню" мають відбуватися "в новацькій атмосфері". Що під тим поняттям розуміти? - Це те, що учасники вишколу є поділені на рої й гнізда, які вибирають собі типові новацькі назви, вітаються привітом "Готуйсь!", стають на збірку в круг, практикують новацький впоряд, - одним словом - усе те, що входить у новацьку звичаєвість.

Були голоси, що на новацьких вишколах не конче потрібно мати новацьку атмосферу, що можна їх успішно проводити й без неї. А однак за останніх 50 років, коли проведено 114 Рад Орлиного Вогню, ми неоднократно переконувалися, що учасники вишколу проводитимуть зі своїми роїми все так само, як це було на вишколі. І коли траплялося так, що на Раду Орлиного Вогню закралася деякі суто юнацькі елементи, то такі самі елементи неодмінно були введені учасниками в їхню працю з новацтвом по вишколі. Нема новацької атмосфери на вишколах - не буде її й у наших роях і гніздах.

Улад Пластунів Новаків і Пластунок Новачок має свою довгу традицію, з якої може бути дійсно гордий. Бережимо її, бо це - наш скарб, наша цінність. Плекаймо її при кожній нагоді, а в першу чергу на наших Радах Орлиного Вогню!

Щиро вітаю Вас:

С К О Б І

Сергій Орел Орел

Мудрість Сірих Орлів

Сірий Орел Надя Кулинич

ПОРАДИ КОМЕНДАНТАМ ТАБОРІВ

КНИГОВЕДЕННЯ НА ТАБОРІ.

Для справного переведення табору потрібно слідуєчих книг:

КНИГА КОМАНДАНТА: приватний записник команданта, в якому є плян табору на кожний день окремо. Тут записує командант усі таборові справи, які треба полагодити.

КНИГА НАКАЗІВ: зшиток, в якому вписується накази на кожний день. Книгу веде писар.

Перший наказ: назва табору /якщо вже вибрали/, число порядкове, хто табір перебирає, хто табір зорганізував, провід табору, спис учасників за гніздами, рожи, хорунжий і підхорунжі /можуть бути цілий табір або міняти кожного тижня/, біжучий порядок занять, умовні свистки, служба в таборі, коротке слово команданта /кілька речень - тільки привітання/, підпис команданта.

Інші накази: назва табору, число порядкове, хто відвідав табір, відмічення новака чи новаків за щось особливого, виследи спортових змагань, хто прибув до табору, хто вибув з табору, стан табору, порядок занять, служба в таборі, інше, прапорець чистоти, підпис.

Кінцевий наказ: назва, число, хто що на таборі здобув, коротке слово команданта /прошання таборовиків/.

КАРТОТЕКА НОВАКІВ: це картки зголошень на котрих є всі дані про кожного новака окремо. При кінці писар табору вписує всі досягнення новаків.

ТЕКА ПИСЬМ: писар держить в порядку всі прихідні письма та копії відхідних письм.

КНИГА ЧЕРГОВОГО/ дижурного/ - приблизний взір:

дижурний на день /дата/ /пл. ступінь, ім"я та прізвище/, дижурний рій /назва/, стан табору/ число/, з того булави..... учасників до табору прибули /хто й відкіля/, з табору вибули /хто й куди/, стан погоди /записати рано, полудне й вечір/, зміни в порядку дня /який є на таблиці зголошень, подявати всі зміни й точно, головно спізнення/, що нового в таборі: хто відвідав табір, що нового зроблено чи збу-

довано, що нового чи цікавого сталося в таборі, та інше, настрої таборовиків. Підпис дижурного й бунчужного.

ХРОНІКА ТАБОРУ: веде писар при співпраці цілого табору, головню старших роїв. До хроніки повинні бути вписані всі цікаві події в таборі, прогульки, змагання та інше, додавати світлини та рисунки таборовиків.

КНИГА РОЯ: кожний виховник провадить книгу, де має список членів роя та план праці - програми сходинок на цілий табір. Якщо табір малий і до кожної проби є тільки один рій, виховник переводить історичні гри, програми яких мають бути заплановані в тій книзі також. Останнього дня табору виховник на підставі своєї книги пише звіт з праці на таборі.

КНИГА ЛАНКИ: Для кожної вмілості окрема книга з запланованим наперед циклом занять - сходинок. При кінці табору треба написати звіт з переведення вмілості.

КНИГА ГНІЗДОВОГО: якщо є більше як один рій до одної проби, то рої творять гніздо, яким опікується гніздовий. Він має список членів, переводить історичні гри, програми яких мусять бути заплановані наперед. Також вписує інші заняття гнізда, як спів, спортові гри, гніздові змагання та інше. Він пише звіт за гніздо та долучує звіти поодиноких виховників.

ПЛАН ПРАЦІ ВИХОВНИКА:

Виховник на таборі зветься братчиком, а виховниця сестричкою і так кличуть їх новачки. Діти повинні шанувати своїх виховників і звертатись до них через "ви" і через "прошу". Якщо діти цього не знають, то їх треба навчити.

Праця братчика і сестрички на таборі є такою самою, як продовж цілого року. Різниця є в тому, що вдома братчик чи сестричка бачить новачків раз у тиждень, а на таборі перебуває з ними постійно.

Новацький табір - це довготривале зорганізоване дозвілля для новачків і новачок. Табір - це не вишкіл, це зорганізоване дозвілля, на якому заняття є так уложені, щоб попри підготовку до проб та вмілостей, новачки мали багато часу на гри, майстрування, купіль, ватри, прогульки. Всі новацькі заняття на таборі проходять у певному порядку та під опікою старших - братчиків, сестричок.

Братчики і сестрички на таборі одержують один рій, яким вони опікуються. Вони сплять з дітьми, заступають дітям родичів, стають старшими приятелями - дорадниками. Новацькі виховники не сміють залишити своїх новачок без опіки. Коли до цього зайде важна потреба, то дітьми повинен заопікуватись хтось другий. Діти не повинні бігати самовільно по таборі. Кожної хвилини повинен братчик знати, де є його новачки. Першого дня табору навчити новачків, як вони мають поводитись. Якщо новачки є нечемні, треба їх напіймати, пояснити, що вони зробили зле, та чому вони цього не повинні робити. Братчик сам НЕ МОЖЕ КАРАТИ НОВАЦІВ. Нечемних новачків зголосити гніздовому, бунчужному, або командантові. Братчик заступає батьків тільки для опіки й науки, але ніколи для карання. Братчик не може вживати кар батьків, ані не сміє вдарити новачка - новачку. Карою для новачка повинно бути: недопущення до складання проби, здобування вмілості та відбирання інших присмоностей. Не можна карати стійкою, замітанням, порядкуванням та іншими чинностями щоденного життя.

Коли братчик чи сестричка зголошуватися на табір, то разом зголошувать свою готовість переводити певні проби та вмилості. Коли командант одобрить цей вибір, тоді можна розпочати писання пляну праці. Найперше треба роздобути правильник або відписати вимоги вибраної проби. Всі точки до проби треба перевести в 15 заняттях - 12 сходинах, 1 прогульці, 1 ватрі та 1 змагу. Командант подає скільки занять має бути. Щоб цей плян написати, треба взяти 14 карток паперу й написати назви 14 перших занять. Підтак треба розложити всі точки вимог на 14 занять відповідно до того, чи то сходина, прогулька чи ватра. Найперше треба вибрати все те, що є головне - що треба новаків навчити, бо це будуть гутірки або розповіді, відтак додавати до тих точок інші вимоги як майстрування, рисування, спів, гри. Якщо вже всі точки вимоги є розложені, а програми сходин не виглядають виповнені, тоді можна додавати до програми інші точки, які однак мусять бути пов'язані з іншими точками сходин. Коли є вже намічений плян сходин, ватри чи прогульки, треба цей плян виповнити оповіданнями, грами та іншими складовими частинами, тобто треба вписати докладно назву оповідання чи гутірки, де її можна знайти. Ч той спосіб треба описати кожную точку кожних сходин, прогульки та ватри. Тоді програма буде готова до переведення. Однак, щоб ту програму добре перевести, треба взяти зі собою всі джерела оповідань, гор та інших запланованих точок. Не можна здаватися на свою пам'ять, бо важко є запам'ятати всі ці оповідання, гри пісні та інше. Крім того треба взяти кілька цікавих книжечок, щоб можна було новакам читати.

Сходини можуть бути переведені на площі, в лісі, або в кімнаті / в дощ/, тому треба так укладати програми, щоб було кілька для переведення в кімнаті. Крім тих сходин треба мати написані хоч дві програми сходин, які не є пов'язані з пробою, якщо буде лишній час. Тоді можна буде використати запасові сходини, бо самі гри новакам за певний час навкучать.

Крім вимог до проби новачтво повинно пізнати історію України. Для підготовки до 1-ої проби є книжечка "Отрок". Її треба дістати й перевести всі історичні гри, які там є /хлопцям/. Цей книжки не можна заступити "Книжкою Славою", яка є задовга і не має гэр. До 2-ої і 3-ої проби нема ще надруковано програми, але в Кр.Референтів УПН можна дістати програми і деякі матеріали.

Вмилість. Братчик чи сестричка вибирає собі одну вмилість. До вмилості треба підготувати 10 - 15 занять /так як скаже командант/. Також треба привезти з собою всі потрібні матеріали, як також книжки з ілюстраціями. При майструванні братчик чи сестричка повинен показувати, допомагати, але не може робити за новачка, бо тоді це буде праця виховника, а не новачка чи новачки. Програму треба вписати до зшитка. При переводженні робити всякі поправки та замітки. Ця програма буде мати вартість на будуче.

ЛІТЕРАТУРА: Братчики й сестрички повинні користуватися журналами "Зогонь Орлиної Ради", дитячими книжечками, старими читанками, дитячими журналіками, але не теперішними, тільки старими числами принайменше 2 - 3 роки взад. Усі видавництва мають старі числа й радо їх продають.

НОВАЦЬКІ СХОДИНИ : Час тривання 1 1/4 до 1 1/2 години. Це різноманітна гра, що дає виховний матеріал. Мета сходин - це підготовка до даної проби. Тема сходин це те, про що будемо говорити, це про - відна думка сходин.

Відкриття: 5 хв. Сходини починаються обрядом і привітом. Обряд - це оригінальний початок сходин, що вказує про що буде мова на сходинах, або звичай починання сходин відповідно до назви роя. Звичайно це вигук - наслідування птаха чи звіра, рухи даного звіра чи птаха, або рухи що є пов'язані з темою сходин.

Привіт - "Готуйсь". Може також бути привіт роя - клич.

Розповідь: 10-15 хвилин. Гутірка, якщо новаци /старші/ беруть у ній участь. Розповідь може тягнутися продовж цілих сходин та є перервана іншими точками. Треба говорити, а не читати. Пояснювати незрозуміле, але тільки на запитання.

Гра: 5 - 10 хв. Може бути кілька гор на сходинах: рухові, спокійні. Після розповіді давати рухливу гру. Повторити кілька разів. Вважати, щоб новаци не розігрілися та щоб по такій грі не пили води. Вважати на терен: гні, кущі, каміння, багно, мох. Кожний новак бере участь у всіх грах. До особливих завдань при грах брати новаків по черзі. Може бути кілька гор підряд, але мусять чергуватися: рухова і спокійна.

Майстрування: 10 - 15 хв. Робити прості та легкі предмети, щоб можна їх закінчити за одні або двоє сходин. Щоб майстрування ішло справно, кожний новак повинен мати виряд. Бути обережним при вживанні ножа та іншого майстерського приладдя. Давати по рухових грах.

Пісня: 5 - 15 хв. Співати по майструванні або по спокійних грах. Можна співати до маршу. НЕ СПІВАТИ ЮНАЦЬКИХ ПІСЕНЬ, тільки новацькі. Співати веселі й бадьорі пісні. Вживати мало сумних пісень.

Рисунання, малювання: 5 - 10 хв. Треба мати папір і олівці. Найкращі рисунки давати до хроніки чи вивішувати на таблиці оголошень.

Самодіяльна гра: 10 - 15 хв. Це є інсценізація казки чи оповідання. Спершу треба новакам переказати, а відтак вони мають перебратися в імпровізовані строї з підручного матеріалу. Гра може бути: виховник говорить - новаци наслідують рухи, новаци говорять і наслідують рухи. Перевести тільки раз на одних сходинах. Не критикувати занадто й не хвалити зобогато. Надається на ватру.

Загадки, ребуси, хрестиківки: 5 - 10 хв. Кожний новак мусить брати участь.

Інше: Новацьке тайне письмо, вузли та інші точки, що є у вимогах до проб. Час : 5 - 10 хв.

СХОДИНИ БУДУВАТИ З ВИЩЕ ПОДАНИХ СКЛАДОВИХ ЧАСТИН.

ВАТРА: Час - 1 година.

Відкриття: 10 хвилин. Новацька пісня підчас підпалювання.

Розповідь: 10 - 15 хв.

Гри: 2 до 3 - 5 до 15 хв. Гри спокійні, щоб новаци не крутилися коло ватри.

Пісня: 5 - 10 хв.

Самодіяльна гра: 15 - 25 хв. Забирає багато часу, тому не можна давати на кожній ватрі. Якщо є самодіяльна гра, інші точки мусять мати обмежений час.

Загадки й сміховинки надаються на ватру також. 5 - 10 хв.

Перед самим закриттям є ПОДЯКА ЗА ДОБРЕ ДІЛО. Кожний новак, якому щось доброго під час дня зроблено, встає, дякує тому, що йому поміг, і каже за що. Цей, що йому дякують, мусить встати й сказати "Готуйсь!"
Закриття: 10 хв. Молитва, якщо це вечором.

Ніч вже йде.

Обряд.

ТРЕБА БУТИ ОБЕРЕЖНИМ З ВОГНЕМ, ДОБРЕ ЗАГАСИТИ !

Треба нам завжди пам'ятати, що на новацькому таборі не можна перевертати ватер з юнацькою формою чи тематикою. Новацька ватра творить собою одну цілість і не складається з частин /весела і поважна/. Діти також не повинні виступати зі "скечами" і картами так тільки щоб заповнити програму. Кожна точка ватри повинна в'язатися з темою ватри і мусить мати якусь ціль. Ватри, лише на це щоб запалити вогонь і поспівати кілька пісень, в новацтві не практикується. Новак повинен ватру розуміти і добре собі її запам'ятати. Це станеться тоді, коли точки будуть добре підбрані, будуть ходитися з темою і будуть легкі до переведення. Ще раз треба підчеркнути, що на новацьких таборах не можуть відбуватися юнацькі ватри. Отже провідник ватри намітить собі тему і подасть до відома іншим братчикам і сестричкам, які точки треба підготувати.

ПРОГУЛЬКА: коротка - 2 - 4 год., південна - 4 - 6 год.

Марш: 1/2 до 1 год. Давати короткі й часті відпочинки.

Теренова гра: 1/2 до 1 год.

Великий відпочинок: 1 год.

Розповідь, гри та пісні: 1/2 до 1 і 1/2 год.

Поворот: 1 год.

На коротких прогулянках гра є нескладна і проходить швидко. Відпочинок короткий, бо новаци мають тільки перекуску, або й нічого не беруть зі собою. Відповідно до часу, після відпочинку є більше або менше часу на гри.

На довшій прогульці теренова гра є довша. На відпочинку новаци варять чай або зупу: Після відпочинку є більше часу на гри.

Щоб новакам не вкучилося далеко йти, треба дорогу зробити цікавою. Робити відпочинки там, де є щось цікавого показати й розказати.

Такий відпочинок може тривати 5 - 15 хвилин. Новаци пристануть, щоб щось оглянути, щось послухати і тим самим відпочнуть.

ЗМАГ: Це перевірка знання новаків до проби. Для змагу потрібний відповідний терен, довгий на одну милю. Позначити знаками мандрівника. Визначити 4 - 5 перевірних пунктів. Якщо табір великий, гнізда роблять змаги окремо. Якщо табір малий, то змаг є для цілого табору, бо треба взяти всіх виховників. Новаци йдуть звичайно по одному або по два. Вони записують всі знаки. На кожному перевірному пункті дістають питання та завдання. Новак може дістати на одному пункті 3 - 4 питання та одно завдання. Чим менше питань, тим швидше закінчиться змаг.

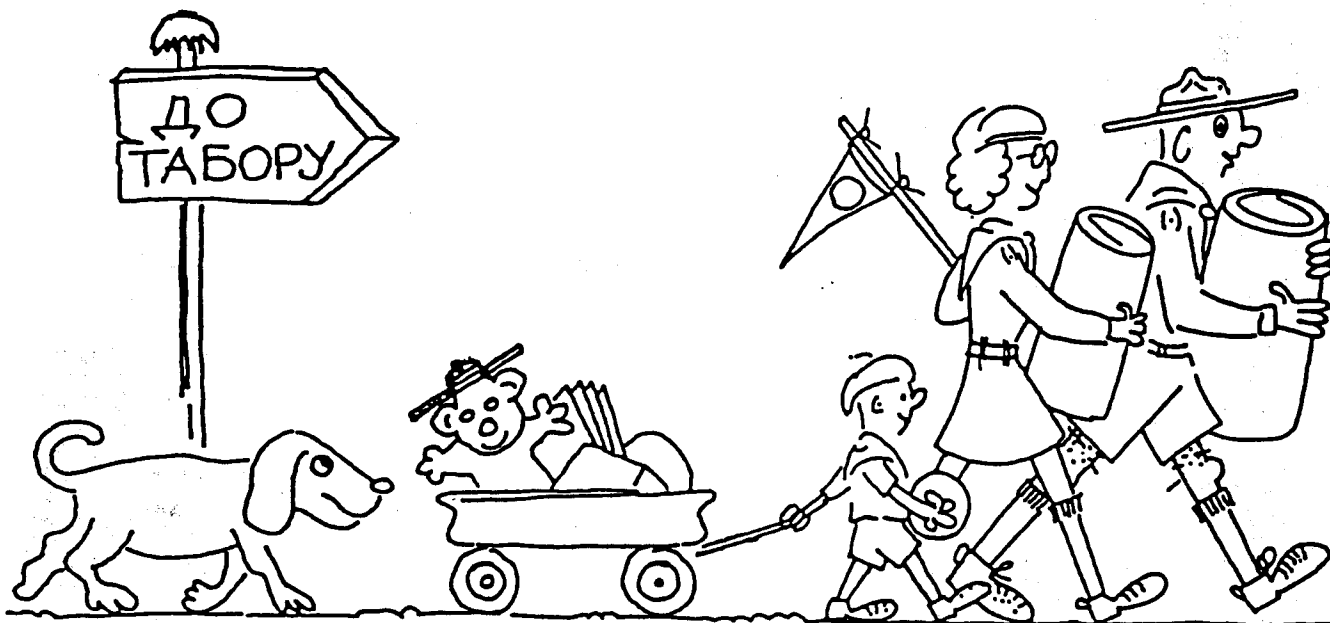
Всі вимоги проби треба перемінити в питання і всі питання треба розложити на перевірні пункти. Питання будуть легкі і трудні, тому їх треба укладати за чергою.

Можна переводити два змаги. Один під час табору, другий при кінці табору. Тоді кожний з них охоплюватиме тільки половину вимог до проби і не треба буде давати часу. Два змаги можуть бути практичні для великих таборів, де є багато новаків і кінцеві змаги дуже довго тягнуться.

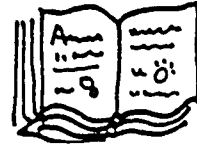
Якщо через ті самі перевірні пункти переходять новаки до всіх проб, то виховники мусять мати написані окремі питання для кожної проби.

ДВА способи переведення змагу:

1. З вихідним пунктом. Перший пункт - це вихідний. На ньому новаки чекають своєї черги. Братчик випускає новакін що певний час, а тих що чекають, мусить забавити. Кінцевий пункт - це збірний. На ньому новацтво, що пройшло змаг чекає на закінчення: Ті два пункти є додаткові до згаданих попередньо. Цей змаг тягнеться довго, відповідно до кількості новаків.
2. Замкнене коло. Траса є у формі замкненого кола. Перевірних пунктів є 4 до 6. Всі новаки входять до середини кола й тоді ділиться новаків на стільки груп, скільки є пунктів/ виховників/. Кожний виховник бере одну групу новаків і йде навпростець до свого перевірного пункту. На даний знак всі братчики висилають першого новака або групу новаків. Ці новаки йдуть від пункту до пункту, аж доки не прийдуть до свого братчика назад. Коли вони прийдуть, то й інші прийдуть і тоді є кінець змагу. Кожний виховник іде на збірне місце і всі разом відходять до табору. Цей спосіб є дуже швидкий. Але до нього треба багато перевірних пунктів, то тоді все буде йти швидко. До цього змагу найкраще випускати новаків групами 3 до 5. Це є мала група і виховник може питати двох нараз: один виконує завдання, а другий відповідає на питання. Інші мусять хвилинку почекати.

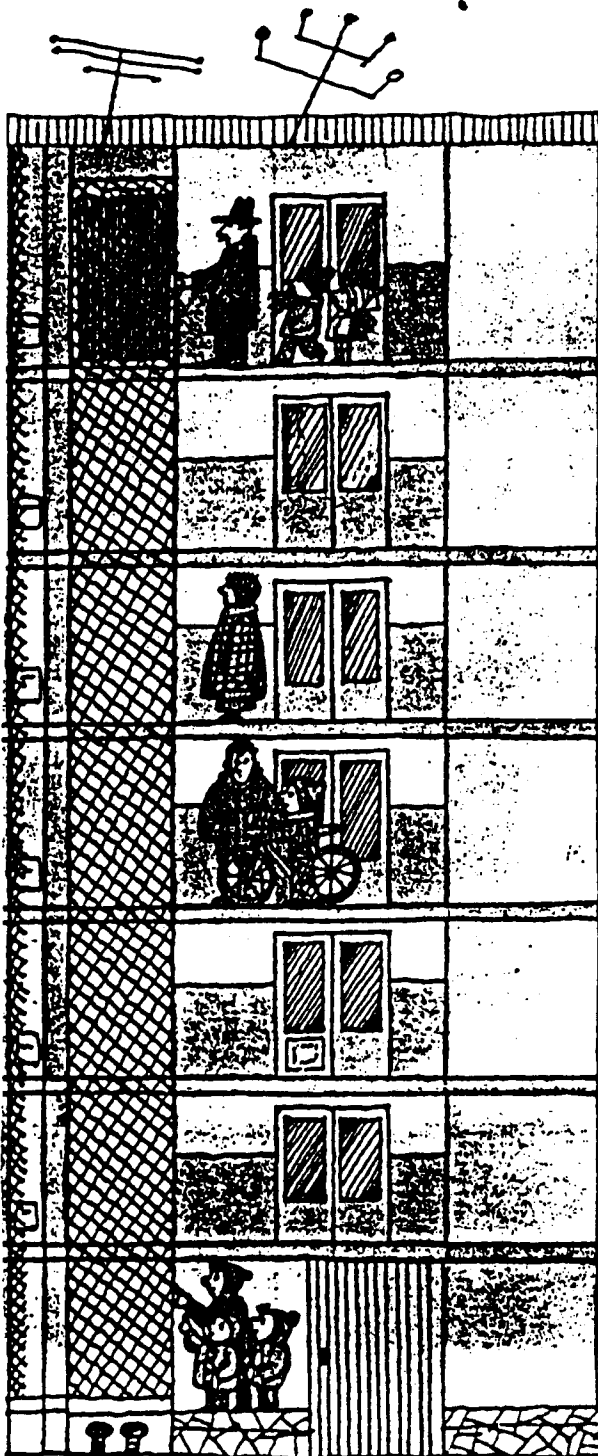

ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?

Ірина Глебова

У ТЕБЕ ВДОМА

Це саме те місце, де тебе найбільше люблять, чекають, завжди раді бачити. І тому це місце називають найріднішим у світі.

Чуєш, тебе кличуть додому, і ти маєш слухатися — йти, хоча, мабуть, не хочеться, але ж і з мамою сперечатися не можна.

Якщо ти живеш у місті, твій дім, напевно, дуже великий. Він твій, але ще й Богданка, Миколки, Тетянки, Сашка, Оленки, Славка, Дмитрика, Наталки, Ганнусі та ще багатьох хлопчиків і дівчаток. Вони живуть у цьому ж будинку на різних поверхах, у різних під'їздах.

Ось ти підійшов до ліфта. **ЗУПИНИСЬ!** У ліфті тобі обов'язково знадобиться хтось із старших. Для чого? По-перше, щоб натиснути кнопочку потрібного поверху, а по-друге, на всякий випадок, бо ліфт — машина, може зламатися, а раптом доведеться викликати механіка?

Словничок

<i>Парадне</i>	<i>Поверх</i>
<i>Будинок</i>	<i>Балкон</i>
<i>Ліфт</i>	<i>Сміттєпровід</i>
<i>Квартира</i>	<i>Механік</i>

Перш ніж зайти додому, уважно глянь на свої черевики і пригадай, що їх обов'язково слід добре витерти об килимок. А тепер заходь у

ПЕРЕДПОКІЙ.

На полицю
кладуть
шапку.

На вішалку
вішають
пальто,
куртку,
плащ.

Тут усе так влаштовано, щоб ти не забувся роздягнутися. У передпокої має бути ще куточок для палиць та інших дуже потрібних речей, які ти приніс або принесеш знадвору.

ЯК ТИ ГАДАЄШ, МОЖНА ПОСТАВИТИ ДО ЧЕРЕВИЧНОЇ ШУХЛЯДИ ВЗУТТЯ, НА ЯКОМУ НАЛИПЛО КІЛОГРАМІВ ЗО ДВА ГЛИНИ АБО ПРЕЧУДОВОЇ ДВОРОВОЇ ГРЯЗЮКИ?

Якщо ні, то ось речі, які допоможуть виправити становище:

+

Щітка

Крем для взуття.

Дім починається з капців. Але де ж вони? Ось тут, стоять на своєму місці, хоча ти пригадуєш, що лишав їх у кімнаті, причому один був під диваном, а інший... Як вони тут опинилися? Певно, мама їх сюди поставила.

МОЛОДЕЦЬ МАМА! А ТИ?!

Взуття слід ставити до черевичної шухляди.

Прийшов з вулиці — помий руки!
У ВАННІЙ КІМНАТІ усе є для того,
 щоб ти дбав про чистоту й охайність.

Не забудь: **РУКИ СЛІД МИТИ**
ДО ТИХ ПІР,

ПОКИ З НИХ

НЕ ПОЛЛЕТЬСЯ

ЧИСТА ВОДА!

І ЛИЧКО МИЙ ВСЕ,

А НЕ ЛИШЕ НІС

АБО ЩІЧКИ!

ЩО ДЛЯ ЧОГО?

**Мило, мочалка, руш-
 ник** — для чистоти об-
 личчя й тіла.

Шампунь і гребінець —
 для краси й охайності
 волосся.

**Зубна паста, порошок,
 щітка** — для чищення
 зубів.

**Пральний порошок, ми-
 ло** — для того, щоб твій
 одяг був такий самий
 чистий, як обличчя, ру-
 ки, волосся, зуби.

А тепер ти, чистий і гарний,
 можеш сміливо рушати
 до кімнати, яка зветься

ВІТАЛЬНЕЮ.

Певно, ти
 вже здогадався, чому ві-
 тальня так зветься, — бо
 саме тут вітають гостей,
 які можуть до вас завітати
 на свято чи у будень.

НАШІ ГОСТІ

1

Тьотя Люба

2

Оксанка

3

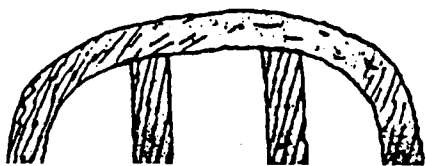
Дядя Толя

Скільки гостей, стільки тарілок — ось так просто можна навчитися рахувати.
А ТИ ТАК ВМІЄШ? СПРОБУЙ!

Праворуч поклади ніж і ложку, ліворуч — виделку й серветку. Ось уже все зварилося, спеклося, посмажилось, а мама ще без намиста, та хіба ж святкова вечеря буває без прикрас?

МАМИНЕ НАМИСТО
МАЄ БУТИ В ЇЇ КІМНАТІ...

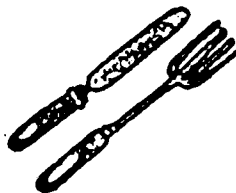
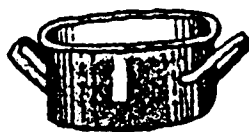
У цій КІМНАТІ живуть мама з татом, тут пахне парфумами й новими книжками. І майже вся ця кімната заповнена речами, якими, на жаль, не можна гратися!

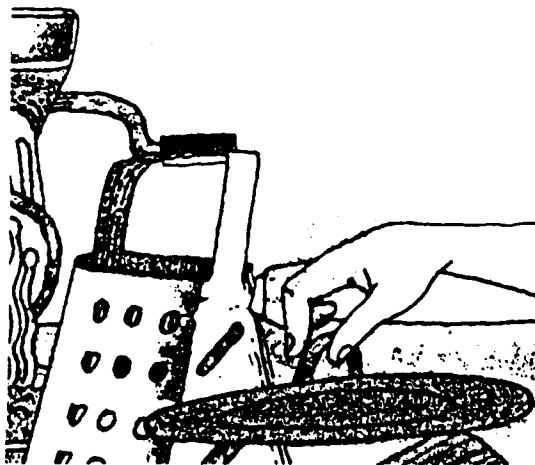
ЧОМУ ТАРИЛКИ,
СТАКАНИ, ЧАШКИ
Б'ЮТЬСЯ, А НОЖІ
Й КАСТРУЛІ — НІ?

ЩО ДЛЯ ЧОГО?

Дошка для нарізання овочів
Тертка для моркви, буряка, яблук
Щітка для миття посуду
Йоржик для миття пляшок
М'ясорубка для перекручування
Друшляк для проціджування
Міксер для збивання
Каструля для варіння

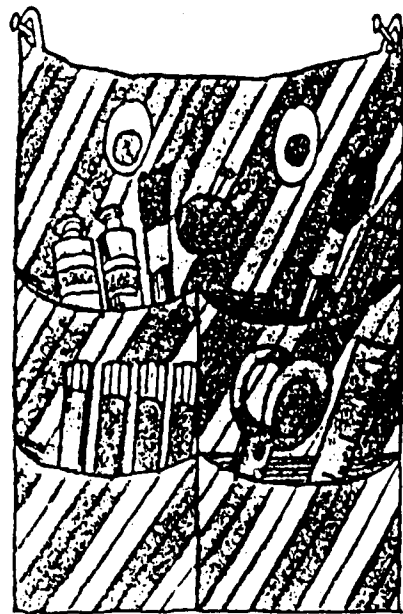
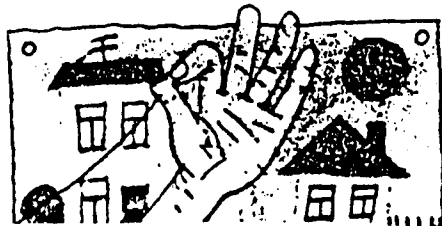
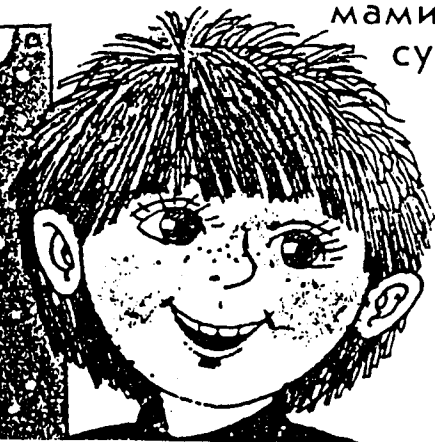

КУХНЯ — це місце, де щодня збирається вся родина. Тут створюється настрій сім'ї. На кухні твоя допомога мамі просто необхідна. Що робити? Мити посуд, витирати його, замітати підлогу, складати на місце виделки, ложки, ножі.

Гратися можна тут, у твоєму **КУТОЧКУ**. З допомогою цих речей ти разом з мамою можеш зшити якогось смішного звіра і класти в нього різні корисні речі та іграшки. Повісьте його на стіну — і він зробить твою кімнату затишною.

Увага! Матерію не треба відрізати від штори чи улюбленої маминої сукні!

Щоб гарніше виглядав стіл, щоб зручніше було їсти, навчись правильно розставляти посуд і правильно ним користуватися.

Затишок... Що це таке? Його не можна відчутися руками, але він має бути в кожній хаті. Затишок створюється за допомогою багатьох важливих речей: смачних пирогів, пахучого маминого борщу, чепурних занавісок, охайного одягу, а також гарного настрою, лагідних поглядів, цікавих розмов, дружніх стосунків.

**ЗАТИШНИЙ ДІМ —
ЦЕ ТАКИЙ ДІМ,
В ЯКИЙ
ХОЧЕТЬСЯ
ПРИХОДИТИ!**

Леся Храплива

НОВАЧКА СТАРАЄТЬСЯ БУТИ ЩОРАЗ ЛІПШОЮ

Чи бачили ви, як цвіте квітка? Спочатку вона зовсім незамітна, потім поволі розкриває чашечку та показуться пелюстки: червоні, жовті чи сині і квітка стає така чудова, що кожний радіє нею. А така квітка, що не розцвіте, як усі інші, - та в'яне та сохне і ніхто не дивиться на неї.

Так, як квітка, розцвітає з дня на день новачка. Направду такі Тільки що квітка стає сама з дня на день краща, а коли новачка хоче бути щораз краща, мусить про це дбати.

Кожна із вас хотіла б бути кращою, правда? Але спитаєте: як це зробити? Хіба одягатися гарно? Певне, що так. Але гарно - це не значить: багато. Не кожної новачки батьки можуть купити їй дорогі речі. Але зате кожна новачка може сама дбати, щоб її речі були зажди чисті, незім'яті, неподерті. Може сама на них уважати, щоб не понищити. Може пильнувати, щоб митися та чесатися порядно.

А знаєте, в чому найкраще новачці? Так, в однострою, а також і в українському народному строю, у вишиванці. Але це ще не все. Нехай ми вберемо і найкращу суконку, чи однострій, чи народній стрій та пічнемо сваритися з подругами, скаржити, докучати сестричці - то будемо ще поганіші, ніж як би ми були цілі брудні та одягнені в подерте лахміття. Отже, щоб бути кращими, ми мусимо бути ще й чемні. А цього треба нам на кожному кроці пильнувати. Це нелегко. Але новачка може все зробити, як лише схоче.

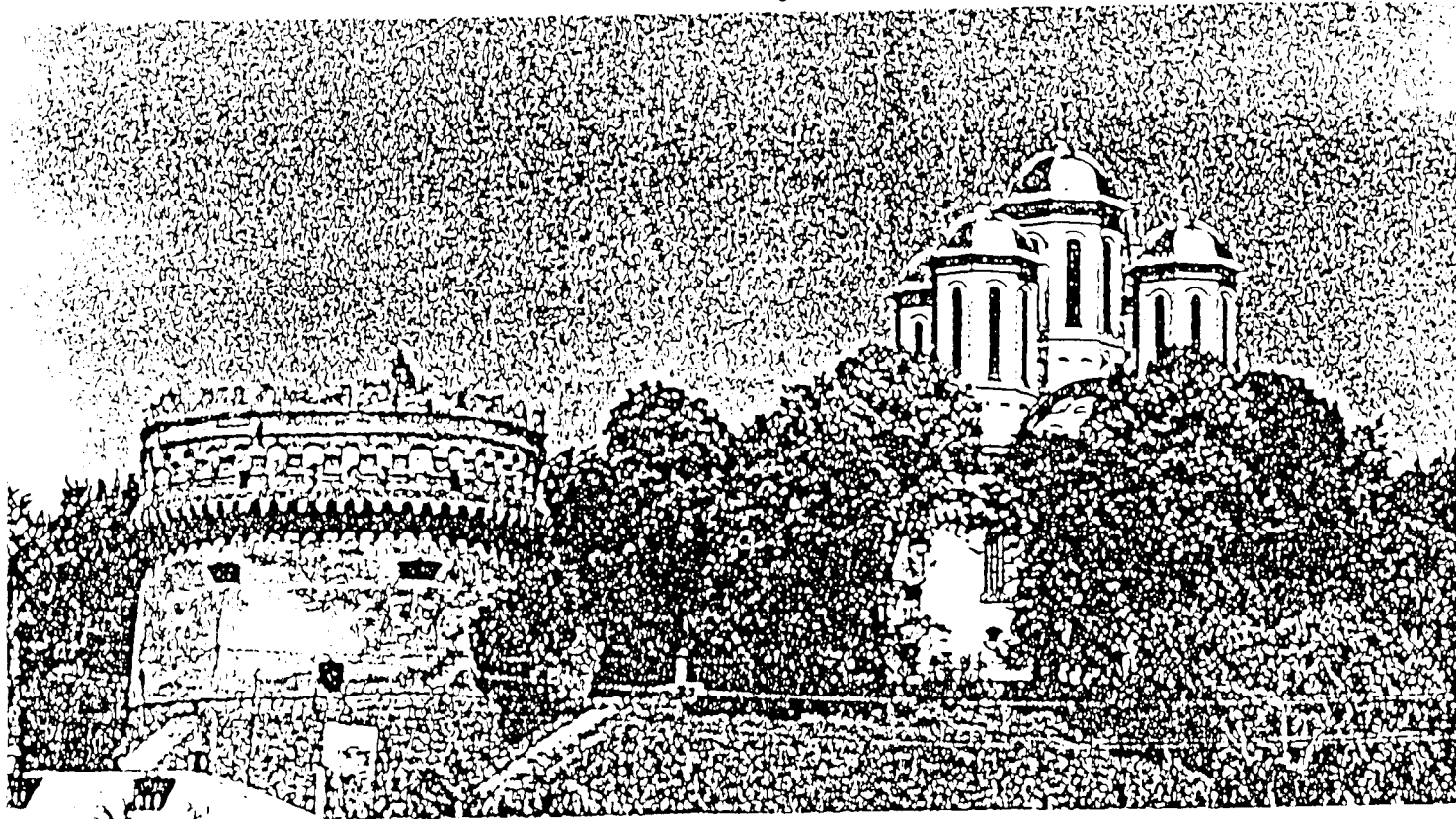
Скаже нам сестричка виконати щось такого, що ми не любимо. На приклад: позамітати. Так уже хотілося б сказати: -Е, прошу сестрички, може б це хтось інший замість мене зробив?- Але тоді подумаєте: "Я мушу бути кращою" і тоді берете мітлу і замітаєте. І тоді саме ви стали справді кращими.

Маємо йти до школи, а тут сонечко так гарно світить, що хотілося б побігати та погратися! Та ми подумаємо: "Я ж мушу стати кращою" - і підемо до школи. То нічого, що ми не бавилися, але зате ми стали кращі.

Намовляють нас товаришки сміятись із старого, може й хворого, обідраного чоловіка, що йде вулицею, а ми подумаємо: "Я хочу бути краща" - і ще й товаришок відмовимо, щоб вони його не зачіпали.

І так щоразу ставатимемо кращими. Потім так уже до того привикнемо, щоб робити лиш те, що добре, що й не зможемо інакше, вже не треба буде собі казати нічого. Так робить кожна новачка. Інакше вона не могла б бути новачкою. І коли ми щодня будемо старатися стати кращою, тоді ми справді такі станемо і кожне буде мило з нами гратися чи говорити, а нам самим буде так радісно та мило на серці!

ЗМІСТ: Як новачка може ставати щораз ліпшою. Гутірка до Новацького Закону. Для середнього новацтва (8 - 9 pp.)

ОСТРОГ

Уперше згадується в Іпатіївському літописі під 1100 роком, коли тут вже існувала дерев'яна фортеця. Цей давній город і дав початок пізнішому мурованому, міцно укріпленому замку, який мав вигідне оборонне розташування на колишньому городищі мисового типу, а завдяки природному захистові — стратегічне значення. Однак, лише в другій половині XIV століття споруджено потужну оборонну башту — Вежу Муровану, першу згадку та опис якої маємо з 1603 року. Наприкінці XV — початку XVI століть у зв'язку з появою вогнепальної зброї усі дерев'яні споруди замінені на муровані.

1386 року на підставі привілею польського короля замок був наданий нащадкові короля Данила Галицького — Федорові Даниловичу. З переходом замку від Даниловичів у власність князів Острозьких його ще більше зміцнили. Однак, незважаючи на розвиток артилерії, він,

завдяки своєму розміщенню, ніколи не був замком бастионного типу. Цей тип замків, запозичений із Заходу у зв'язку з новою тактикою ведення війни, зокрема штурму, замінила тут так звана багатобаштова система. Цю роллю, крім Вежі Мурованої, відігравали тут Богоявленська церква середини XV століття, башта Нова, або як її ще називають — Кругла (кінець XVI ст.) і надбрамна вежа, замінена у 1905 році надбрамною дзвіницею.

Усі ці споруди і склали комплекс Острозького замку. Він не раз витримував ворожі штурми і облоги, був, особливо в XVI — на початку XVII століть, визначним центром розвитку української культури і науки.

Зараз у замку створено музей, який є одним з об'єктів Острозького історико-культурного заповідника. Острозький замок опівняний чисельними легендами. Про нього написано багато наукових праць, худож-

ніх творів. В Острозі й у сусідньому Дермані жив і творив славетний друкар Іван Федоров.

Ярослав ОРЕСТІВ

Ровенська область

Фото Віктора ВЕЧЕРСЬКОГО

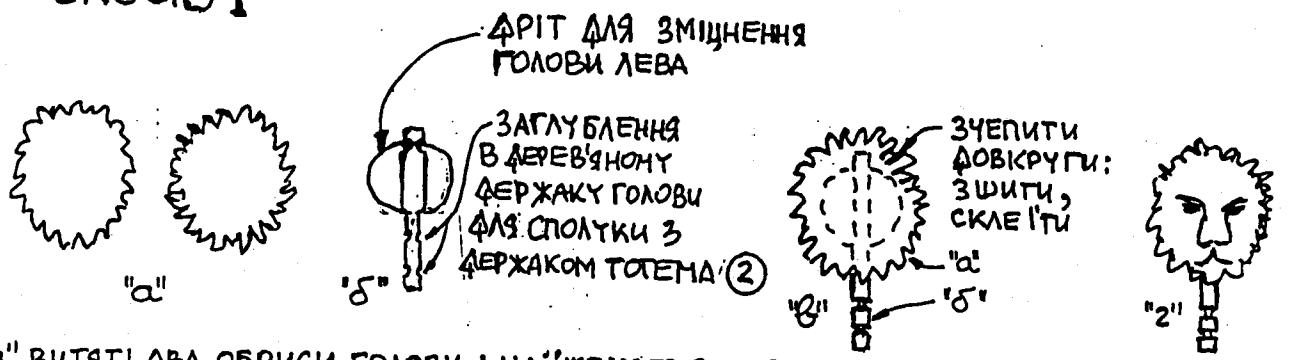
МАЙСТРУЄМО

ТОТЕМ РОЯ "ЛЕВ"

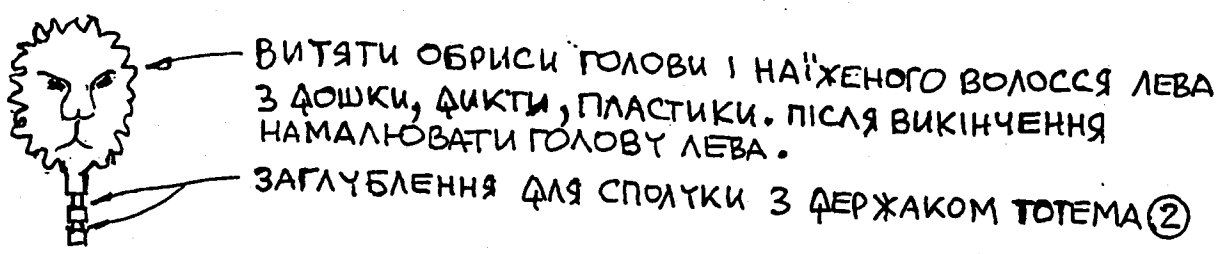
① ГОЛОВА ЛЕВА

СПОСІБ 1

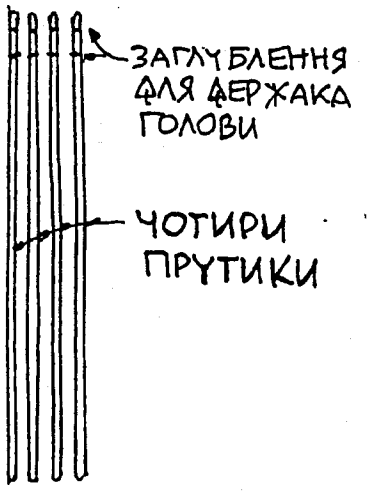
"а" ВИТЯТИ ДВА ОБРИСИ ГОЛОВИ І НАЇЖЕНОГО ВОЛОССЯ ЛЕВА З ТВЕРДОГО ПАПЕРУ.
 "б" ГОТОВИЙ ДЕРЖАК ГОЛОВИ ЛЕВА. "в" ЗЧЕПЛЕНА ГОЛОВА ЛЕВА.
 "г" ЯК ЦІЛА ПЛОЩА ГОЛОВИ ЛЕВА БУДЕ ЗАКІНЧЕНА НАМАЛЮВАТИ ГОЛОВУ ЛЕВА.

СПОСІБ 2

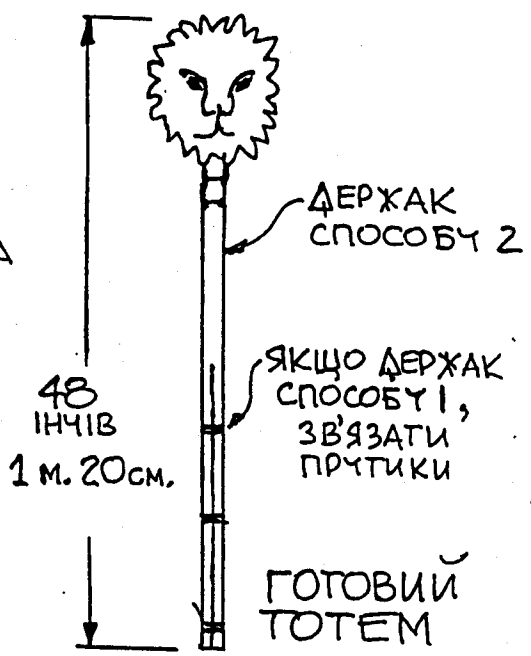
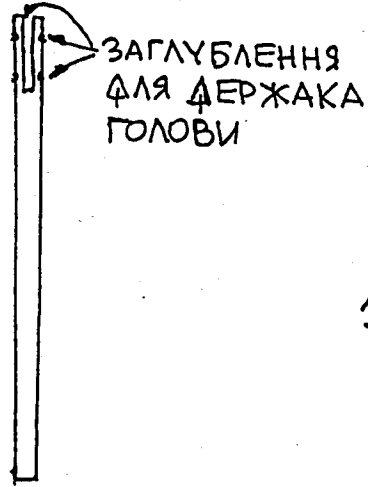

② ДЕРЖАК

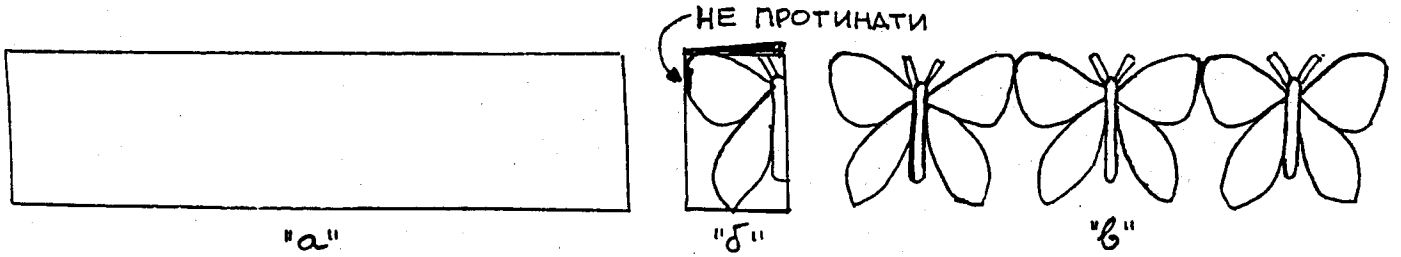
СПОСІБ 1

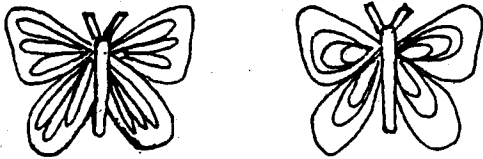
СПОСІБ 2

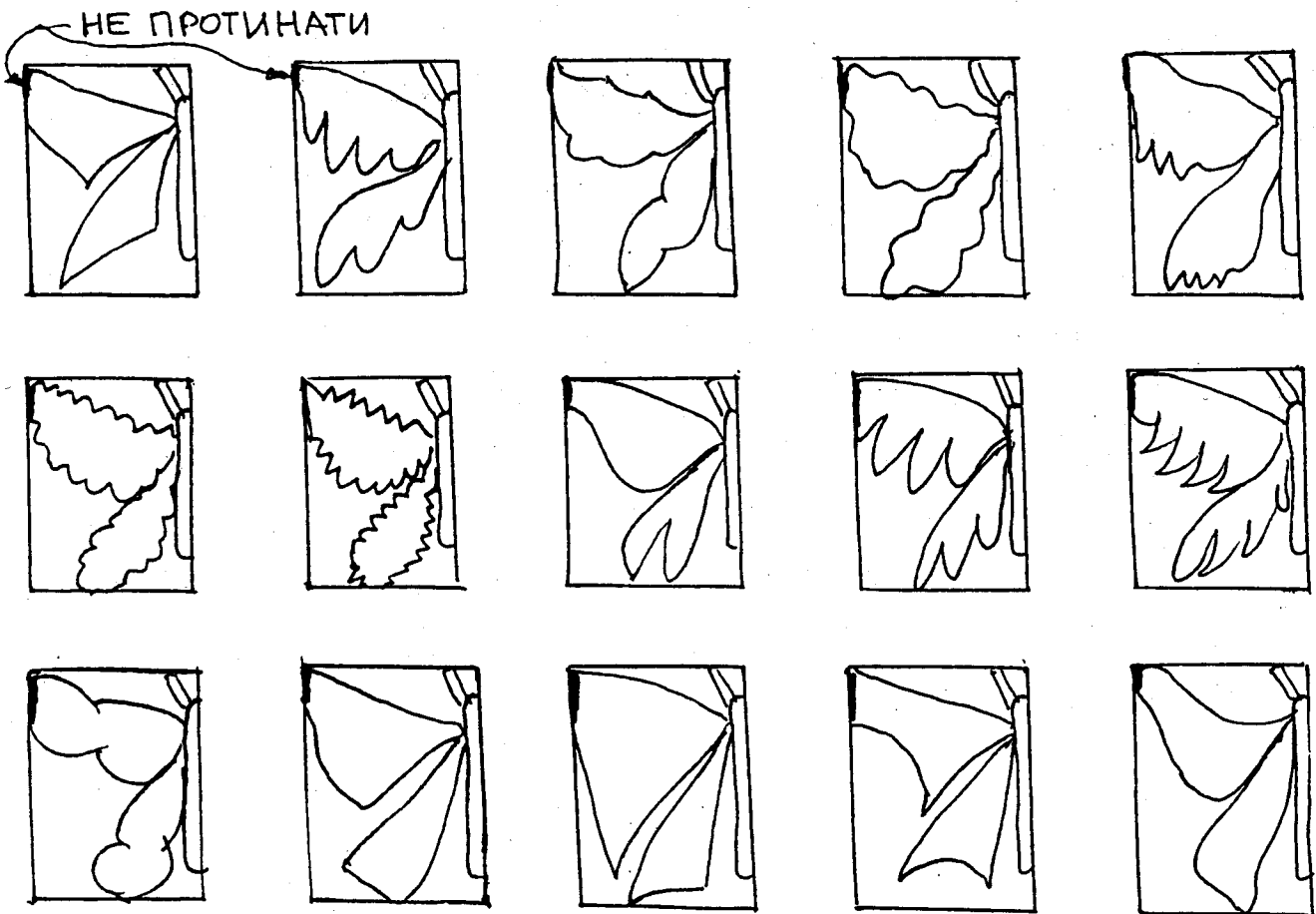
МЕТЕЛИКИ

ПАСОЧОК ПАПЕРУ "а" ЗІГНУТИ ВПОЛОВИНУ ДЕКІЛЬКА РАЗІВ ЩОБ ВКІНЦІ МАТИ ПРЯМОКУТНУ ФОРМУ "б", НА НІЙ НАРИСУВАТИ ПОЛОВИНУ МЕТЕЛИКА, ВІТЯТИ, РОЗЛОЖИТИ ТОДІ БУДЕ "в".

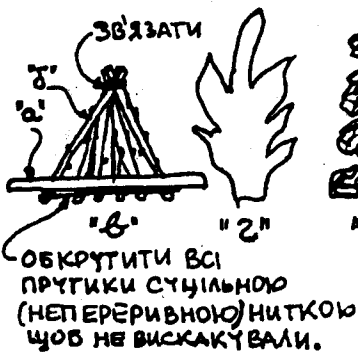
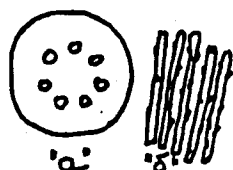

МЕТЕЛИКІВ МОЖНА ПРИКРАСИТИ НАКЕЮЮЧИ РІЗНОКОЛЬОРОВІ ФОРМИ НА КРИЛЬЦЯХ АБО МАЛЮВАТИ КРЕДКАМИ ЧИ ФАРБАМИ.

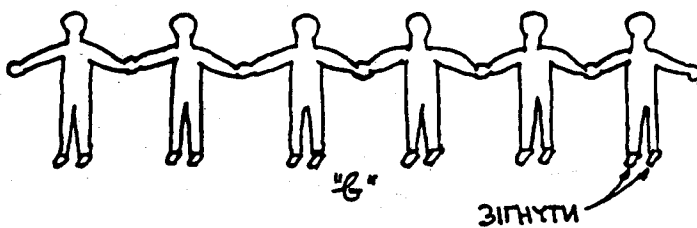
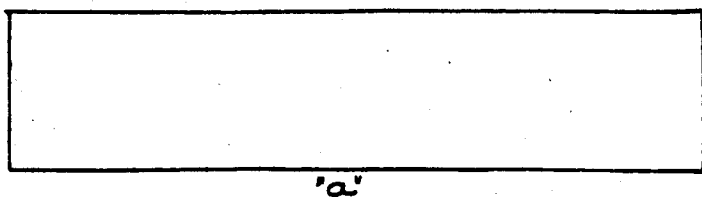
НОВАЦЬКИЙ ВОГНИК

1 ВОГНИК

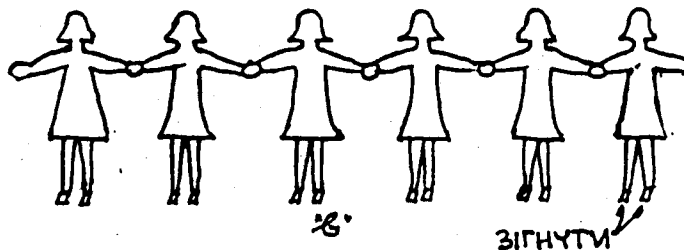
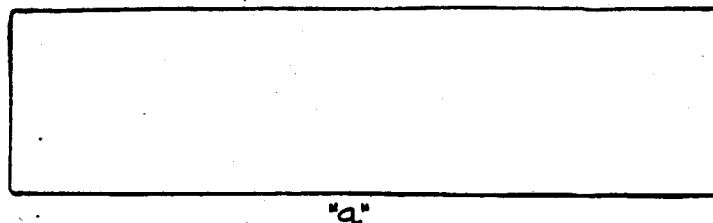

- "a" КРУГОК ПАПЕРУ АБО КАРТОНУ З ДІРКАМИ ДЛЯ ПРУТКІВ "б".
- "б" ТОНЕНЬКІ ПРУТКИ ДЛЯ ВОГНИКА.
- "в" ПРУТКИ ВОГНИКА НА КРУЖКУ.
- "г" ПОЛУМ'Я ВОГНИКА З ЧЕРВОНОГО ПАПЕРУ.
- "д" МАЛЕНЬКІ КАМІНЬЧИКИ АБО ЗІМ'ЯТИ КУЛЬКИ СІРОГО ЧИ ПОМАЛЬОВАНОВОГО ПАПЕРУ ПРИКЛЕБІТИ ДОВКРУГІ ВОГНИКА.

2 НОВАКИ

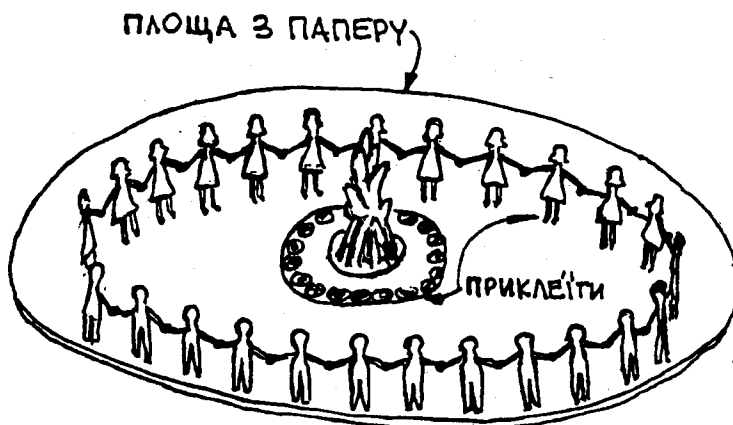

3 НОВАЧКИ

2 ПАСОЧОК ПАПЕРУ "a" ЗІГНУТИ КІЛЬКА РАЗІВ В ПОЛОВИНУ ЩОБ ВКІНЦІ БУВ ПРЯМОКУТНИК, НА НЬОМУ НАРИСУВАТИ ПІВ НОВАКА ЯК ВКАЗАНО НА РИСУНКУ "б", ВИТЯТИ ПО ЛІНІЯХ, РОЗЛОЖИТИ І БУДЕ РЯД НОВАКІВ ЩО ДЕРЖАТЬСЯ ЗА РУКИ "в".

3 ТЕЖ САМЕ ЗРОБИТИ ІЗ ПАСОЧКОМ ПАПЕРУ ДЛЯ НОВАЧОК.

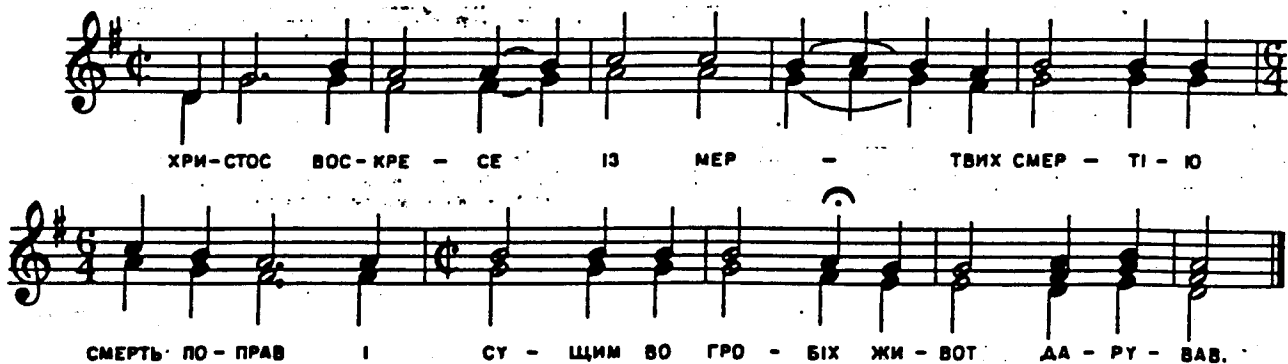

НОВАЦЬКИЙ ВОГНИК

Діти Співають

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ

-ДВА ГОЛОСИ-

ХРИ-СТОС ВОС-КРЕ - СЕ ІЗ МЕР - ТВИХ СМЕР - ТІ - Ю
СМЕРТЬ ПО - ПРАВ І СУ - ЩИМ ВО ГРО - БІХ ЖИ - ВОТ ДА - РУ - ВАН.

БОЖА МАТИ

-ТРИ ГОЛОСИ-

СЛОВА - І. САВИЦЬКА
МУЗИКА - М. ФОМЕНКО

Moderato religioso
Piano

І КО - ЛИ ПРИ - РО - ДА О - ЖИ - ВА - С,
І СЯ - ЮТЬ СОМ - ЦЕМ НЕ - БЕ - СА, ШУ - МИТЬ СТРУ - МОК І
ПТАХ СПІ ВА Є І ВСЕ ДОВ КО ЛА ВО СКРЕ СА І

ВСЕ ДОВ - КО - ЛА ВОС - КРЕ - СА. МІ - СЯЦЬ МАЙ.

2. ТОДІ ПРИХОДИТЬ МАЙ МАРІЇ
НАЙКРАЩИЙ В РОЦІ МІСЯЦЬ МАЙ,
І БУДЯТЬСЯ В СЕРЦЯХ НАДІЇ
О, БОЖА МАТИ ПОМАГАЙ. -2р.

3. О БОЖА МАТИ ВСЕЛАСКАВА,
ДІТОК ПІД СВІЙ ПОКРОВ ВІЗЬМИ,
ТВОМУ СЕРЦЮ ЧЕСТЬ І СЛАВА
ХАЙ БУДЕ ВІЧНО МІЖ ЛЮДЬМИ. -2р.

4. ПРОВАДЬ НАС В МИРІ І ЛЮБОВІ
І СИЛ, ЗАДОРВ'Я ДІТЯМ ДАЙ,
ЩОБ ЧИСТИМ СЕРЦЕМ І В ОБНОВІ
МИ ЗУСТРІЧАЛИ МІСЯЦЬ МАЙ. -2р.

МАМО МОЯ

-ДВА ГОЛОСИ-

Moderato
Piano
2

МУЗИКА-М.О. ГАЙВОРОНСЬКИЙ

1. МА - МО МО - Я ЛЮ - БА, РІД - НА МО - Я МА - ТИ,
ТИ ПРО ДІ - ТИ, СВО - Ї КВІ - ТИ ДУ - ЖЕ ЛЮ - БИШ ДБА - ТИ. 2. Я ТЕ - БЕ СЕР -
ДЕШ - НА, ЧАС - ТО СПО - МИ - НА - Ю, О ТВО - Ї Я ШАС - ТЯ, ДО - ЛЮ,
ГОС - ПО - ДА БЛА - ГА - Ю. ММ.....

3. МАМО, ЗОРЕ ЯСНА,
НИНІ ВАШЕ СВЯТО!
РІК ЦІЛИЙ У ВАС, МАТУСЮ,
ПРАЦІ ТАК БАГАТО.

ХРИСТОС ВОСКРЕС

-ДВА ГОЛОСИ-

МІРНО

ХРИ - СТОС ВО - СКРЕС! ХРИ - СТОС ВО - СКРЕС! РА-ДІСТЬ З НЕ - БА

СЯ ЯВ-ЛЯ - Є, ПА-СХА КРА - СНА АНЕСЬ ВИ-ТА - Є, РА-ДУЙ-ТЕ - СЯ ЩИ-РО МИ - НИ,

БОГ ДАВ ША - СТЯ ВСІЙ РО - ДИ - НИ, БОГ ДАВ РА - ДІСТЬ НАМ З НЕ-БЕС. ХРИ - СТОС ВО -

СКРЕС! ХРИ-СТОС ВО-СКРЕС!

2. ЗЕМЛЕНЬКА ЗІ СНУ ЗБУДИЛАСЬ
В ТРАВИ, КВІТИ - ЗАМАЇЛАСЬ.
ЗВІР І ПТИЧКА ВЕСЕЛИТЬСЯ,
МИРОМ БОЖИЙ СВІТ КРАСИТЬСЯ.
ЛЮДИ! МИР ДАВ БОГ З НЕБЕС:
ХРИСТОС ВОСКРЕС! ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ВЕЛИКОДНЯ ПІСНЯ

Звільна
сольо

1. РА - НО РА - НЕНЬ - КО КУ - РОНЬ-КИ ПІ - АМ, ЩО ХРИ - СТОС

ЖЕ ВО - СКРЕС, ВО І - СТИ - НУ ЖЕ ВО - СКРЕС!

1. РАНО РАНЕНЬКО КУРОНЬКИ ПІАМ,
ЩО ХРИСТОС ЖЕ ВОСКРЕС,
ВО ІСТИНУ ЖЕ ВОСКРЕС!
2. А ШЕ НАЙРАНЬШЕ ГАНУСЕНЬКА ВСТАЛА,
ЩО ХРИСТОС.....
3. РАНЕНЬКО ВСТАЛА, САД ЗАМІТАЛА,
ЩО ХРИСТОС.....
4. САД ЗАМІТАЛА, ЗЕМЛЮ КОПАЛА,
ЩО ХРИСТОС.....
5. ЗЕМЛЮ КОПАЛА, ВИНО САДИЛА,
ЩО ХРИСТОС.....
6. ВИНО САДИЛА, СТИХА ГОВОРІЛА,
ЩО ХРИСТОС ЖЕ ВОСКРЕС,
ВО ІСТИНУ ЖЕ ВОСКРЕС!

РІДНЕ ГНІЗДЕЧКО

З ЖИТТЯМ

І. У ГНІЗДОЧ - КУ У РІД - НЕНЬ - КИМ ТЕ - ПЛЕНЬ - КО ПТА - ШИ - НИ
ПРИ БАТЕНЬ - КУ І ПРИ НЕНЬ - ЦІ ВЕ - СЕ - ЛО ДИ -

ТИ - НИ. ПТАХ ПТА - ШАТ - КАМ В ТИ - ХІМ КУТ - КУ ГНІ - ЗДОЧ - КО ЗВИ - ВА - Є,

ПУ - ХОМ СТЕ - ЛИТЬ, ЗЕР - НОМ КОР - МИТЬ, ПИСЬ ДО СНУ СПІ - ВА - Є.

2. РІДНИЙ БАТЬКО, РІДАНА МАТИ,
ХОЧ-БИ Й УМЛІВАЛИ,
ЩОБ ДИТИНІ ХЛІБ ДОБУТИ,
ЗІРКУ-Б З НЕБА ЗНЯЛИ.

3. ТОЖ ХОЧ ПТАШКА ПІР'ЯМ ВКРИСЬ,
В КРИЛЬЦЯХ СИЛУ ЧУЄ,
ВІЛЬНИМ СВІТОМ ПОГУЛЯЄ,
ДО ГНІЗДА ПРЯМУЄ.

ЗАЙЧИК

МІРНО СКОРО

ЖИ - ТО

М.О. ГАЙВОРОНСЬКИЙ

ОЙ У ПО - ЛІ, ОЙ У ПО - ЛІ СИ - ДИТЬ ЗАЙ - ЧИК.

ВІН НІЖ - КА - МИ ЧИ - БИ - РЯ - Є. КО - ЛИ Б ТА - КІ НІЖ - КИ МА - ЛА

КА - МИ

ой
 ТО ЯБ НИ-МИ ЧИ-БИ-РЯ-ЛА, ЯК ТОЙ ЗАЙ-ЧИК, ЯК ТОЙ ЗАЙ-ЧИК.

1. ОЙ, У ПОЛІ ЖИТО-
 СИДИТЬ ЗАЙЧИК-
 ВІН НІЖКАМИ ЧИБИРЯЄ.
 КОЛИ Б ТАКІ НІЖКИ МАЛА,
 ТО ЯБ НИМИ ЧИБИРЯЛА-
 ЯК ТОЙ ЗАЙЧИК.

2. ОЙ, У ПОЛІ ПРОСО-
 СИДИТЬ ЗАЙЧИК.— І.Т.Д.

3. ОЙ У ПОЛІ ГРЕЧКА-
 СИДИТЬ ЗАЙЧИК.— І.Т.Д.

/"Збірник пісень"/

Новацький Танок

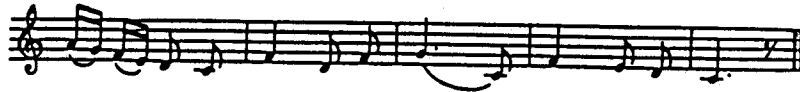
ОЙ ВИЙТЕСЯ, ОГІРОЧКИ

М. Лисенко. З «Весняночки» «Молодощі»

Andante — В міру поволі

Ой вий-те-ся, о-гі-роч-ки, а в зе-ле-ні

пу-п'я-ноч-ки. Грай, жуч-ку, грай, тут то-бі край!

Ця гра дуже красива, коли її вести в два кола. Вона спокійна, а тому до неї можна залучати і старших, і молодших дітей. Маленькі роблять менше коло — внутрішнє, а старші — більше, зовнішнє. На середину виходять двоє Жучків.

Одне коло починає обертатись в один бік, друге — в інший. Діти співають:

Ой вийтєся, огірочки,
Та в зелені пуп'яночки.

Приспів:

Грай, жучку, грай —
Тут тобі край!

Під спів першого куплета Жучки жвавенько бігають одне повз одне.

Ходить жучок і жучина
По високій деревині.

Приспів.

Під спів другого куплета Жучки беруться вбоки і поважно ходять та пишаться.

Дайте, хлопці, околота,
Повезем жучків в болото.

Приспів.

Під спів третього куплета Жучки хапаються за голівки, пригинаються і швидко, метушливо бігають, немов хочуть утекти.

Сонце світить, мов золото,
Жучки плачуть у болоті.

Приспів.

Під спів останнього куплета Жучки сідають на підлогу і удають, що плачуть, а обидва дитячі кола весело танцюють (скачуть) навколо них.

Мета гри: створити веселий настрій у дітей, розвивати артистичні здібності, вивчити з дітьми певні танцювальні рухи.

ЖУЧОК

(Забави для старших дітей)

О. Суховерська. «Рухливі забави
й ігри»

Andante — Звільна

Ходить Жучок по ду-би-ні, а Жучи-ха по я-ли-ні.

Грай, Жуч-ку, грай, не-бо-же, най ти пан Біг до-по-мо-же.

Ходить Жучок по дубині,
А Жучиха по ялині.

Приспів:

Грай, Жучку, грай, небоже,
Най ти пан Біг допоможе.

А хто хоче Жучка мати,
Треба йому їсти дати.

Приспів:

На Жучкові черевички,
Бо сам Жучок невеличкий.

Приспів.

На Жучкові опанчина,
Бо наш Жучок, як дитина.

Приспів.

На Жучкові жупан ясний,
Бо сам Жучок дуже красний.

Приспів.

Пара дітей стає напроти себе, беруться за руки навхрест, побіч них стає друга пара і так далі, аж утвориться міст. Найменша дитина — Жучок вилазить їм на руки й поволі поступає по руках, немов по живому мості, туди й назад. Двоє дітей держить Жучка по боках за руки.

Як тільки перейде Жучок, кожна пара по черзі кидає своє місце, біжить на противний бік і уставляється знову, продовжуючи міст.

Так усі по черзі поступають і співають.

Забаву Жучка можна ще використати й для рівноважних вправ. Діти в поставах «навколішки» чолом до себе, попарно роблять із рук стілець: ліва рука обхоплює ручний сустав правої руки, а права рука хапає сустав лівої, чужої руки дитини, що клячить напроти. По усталенню по черзі кожна пара одинцем вилазить на руки (міст) і починає рівноважний хід по руках усіх. При кінці зіскакує й лучиться знову парою в стільчик.

Інший спосіб цієї забави є такий, що пари по черзі перебігають попід руки всіх, при чому Жучок не визначається. Цей спосіб можливий і з меншими дітьми.

ЗАЙЧИК

О. Суховерська. «Рухливі забави
й ігри»

Allegro — Жваво

Ой заїньку, за голівоньку!

Ані тобі заїньку вискочити.
Ані тобі заїньку виглянути.

Ані тобі заїньку вискочити.
Ані тобі заїньку виглянути.

Ой заїньку, за голівоньку!

Приспів:

Ані тобі заїньку вискочити.
Ані тобі заїньку виглянути.

Приспів.

Ой заїньку, за підбоченьки!

Приспів.

Ой заїньку, за підпашеньки!

Приспів.

Ой заїньку, за підколінце!

Приспів.

Ой заїньку, за підп'ятоньки!

Приспів.

Одна дитина — Зайчик стає осторонь колеса дітей, які тримаються за руки й зображують «пліт». На даний знак Зайчик вбігає під руки до середини круга й присідає. Всі діти тоді стісняють колесо й хором виголошують: «Зайчику, зайчику, хочеш листя об'їдати?»

«Ні, я хочу лиш оглянути», — відповідає Зайчик.

Діти йому грозять: «Тут тепер тобі кінець, кінець».

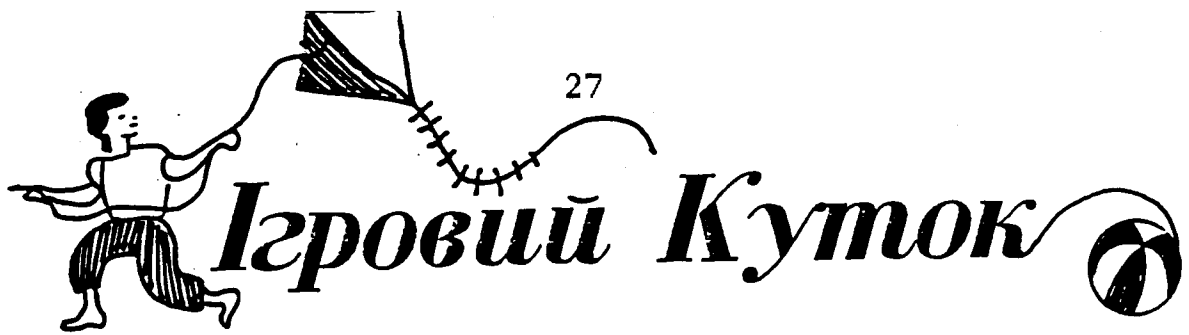
Заєць відповідає: «А я втечу напростоць» і вдає, що хоче прорвати колесо та вискочити на волю. Всі його зусилля даремні. Діти ціпко тримаються за руки, не пускають Зайчика, й він приневолений остатися в крузі. Вони насміхаються з Зайчика і йому приспівують.

Слово «вискочити» повторяється в кожній строфці, а вслід за тим, діти повторяють кожного разу в'язання колеса і йдуть кругом, при першій строфці вліво (право), при другій направо (ліво), при третій наліво (право), при четвертій направо (ліво), при п'ятій наліво (право).

При співі другої строфки дають діти руки на бедра.

При третій строфі беруться всі під пахи, лікті прямують на боки.

При четвертій строфці діти підносять ліву (праву) ногу, згинають її в коліні, підтримують її обіруч під коліном і скачуть на одній нозі, правій — лівій.

ВОРОТАР

Учасники: Довільне число гравців.

Місце: Майдан.

Виряд: Два камені.

Двома каменями зазначаємо "брамку", при бл. три метри широку. На знак, діти перебігають через брамку. Воротар їх ловить. Кого зловить, той випадає з гри. Останній стає новим воротарем.

ЗМАГАННЯ ВУЖІВ

Учасники: Довільне, паристе число.

Місце: Побажано на майдані.

Діти стають двома рядами. Кожний держить свого попередника за бедра. На знак "голова" кожного "вужа" має зловити "хвіст". Зловлений виходить із гри. Гра продовжується, аж поки не залишиться тільки один гравець у котромусь ряді, - тоді противна команда виграє.

ХВІСТ

Учасники: Довільне число.

Місце: Майдан.

Визначаємо три "голови". Решта дітей бігає свobodно по площі, а голови їх ловлять. Кожний зловлений пристає до голови, держачи попередника за бедра. Виграє команда з найдовшим хвостом, коли всі є переловлені.

ОБРУЧІ

Учасники: Дві рівні команди, не більше 10 гравців у кожній.

Місце: Майдан.

Виряд: Два обручі.

Для старшого новацтва. Кожна команда стає рядом. Перший у ряді дістає обруч. На знак, перший у кожному ряді закладає обруч на голову другому й пускає, щоб обруч упав на землю. Тоді підносить обруч (понад голову другого) і робить так само з третім, четвертим і т.д. Коли скінчить, стає на кінці ряду й передає обруч до переду. Тоді другий повторяє те саме і т.д. Виграє ряд, у якому всі заклали обруч і перший опинився знову напереді.

ЗМАГАННЯ З М'ЯЧИКАМИ

Учасники: Два рої, з рівним числом гравців.

Місце: Майдан.

Виряд: Два м'ячики.

Кожний рій стає рядом, у розкροці. Перший у ряді дістає м'ячик. На даний знак, котить його по землі, поміж ногами всіх, до останнього. Останній підносить м'ячик, стає попереду і знову котить його дозад. Виграє рій, у котрому всі перекотили м'ячик і перший знов опинився попереду.

ВЕЖІ З КОРОБОК

Учасники: Довільне число.

Місце: Домівка.

Виряд: 12 порожніх коробок від сірників.

Перший новак витягає одну руку прямо перед себе, долонею вниз. Другою рукою накладає на верх своєї випрямленої руки коробки від сірників, одна на одній. Хто потрафить накласти найбільше коробок, не розсипавши їх - виграє.

СКРИНЯ ПІРАТА

Учасники: Довільне число.

Місце: Домівка, або майдан.

Для старшого новацтва. Діти сидять кругом. На знак, усі хором говорять: "На горіщі є скриня старого пірата. У тій скрині є..." Тоді перший має назвати якийсь предмет на букву "А". Повторюють від початку і тоді другий називає предмет на букву "Б" і т.д. Букви "И", "Ь" можна опустити. Хто зволікає, або назве предмет на неправильну букву, випадає з гри.

ЗМАГАННЯ З ПАЛИЦЕЮ

Учасники: Паристе число.

Місце: Майдан.

Виряд: Дві палиці.

Учасників ділимо на дві рівні команди. Кожна команда стає рядом, на відстань руки один від одного. Перший одержує палицю. На знак, перші йдуть, або біжать здовж свого ряду, тримаючи палицю горизонтально ок. 30 см. понад землю. Кожний член команди, по черзі мусить перескочити через палицю. Коли перший опинився при кінці ряду, передає палицю допереду другому і той повторює те саме. Виграє команда, в якій усі перенесли палицю і закінчили це перші.

ВІДГАДАЙ, ХТО Я?

Учасники: Паристе число.

Місце: Домівка.

Для старшого новацтва. Дітей ділимо на дві рівні команди. Один з першої команди загадує якусь професію і показує її рухами й мімікою. Противна команда може завдати йому не більше 10-ох запитів, щоб відгадати, що це за професія. Якщо відгадає - одержує хрестик. Якщо не відгадає - перша команда одержує хрестик. Тоді міняються ролями. Виграє команда, котра здобуде більше хрестиків. Виховник мусить пильно стежити за ходом гри й вирішувати спірні питання.

РАКИ В ТУНЕЛІ

Учасники: Довільне, але паристе, число грачів.

Місце: Домівка, або майдан.

Дві рівні команди стають рядом у розкροці. На даний знак, перший у кожній команді стає на руки й коліна й мусить пройти тунелем поміж ногами своїх товаришів на кінець ряду. Тоді встає й плескає по плечі грача, що стоїть перед ним. Той плескає наступного і т.д., аж поки не плеснули того, що стоїть першим. Тоді він рачкує тунелем дозад у і т.д. Виграє команда, в котрій усі перейшли тунель і перший опинився знову попереду.

ЛОВЕЦЬ І ПСИ

Учасники: Довільне число.

Місце: Майдан.

Цю гру добре вжити, коли діти не хотять сидіти спокійно. Визначуємо "ловця", а решта грачів є дичиною і бігає вільно по площі. Кого ловець діткне, той виходить із гри. Ловець може будь-коли вигукнути ім'я якогось іншого грача і тоді той стає псом та помагає ловцеві ловити інших. Гра кінчиться по визначеному часі.

Варіант: Ловець може призвати скільки завгодно псів. Гра кінчиться, коли виловлено всю дичину.

ЗМАГАННЯ ПІВНІВ

Учасники: Паристе число.

Місце: Майдан.

Учасників ставимо парами. Кожний схиляється й бере свого партнера за ноги в кістках. На знак, кожний старається звільнитися від патнера. Хто впаде, або пустить ноги свого противника - випадає з гри.

Самодіяльна Гра

КОЛОБОК

Були собі дід та баба та дожились уже до того, що й хліба нема.
Дід і просить:

- Бабусю! Спекла б ти колобок!
- Та з чого ж я спечу, як і борошна нема?
- От, бабусю, піди в хижку, та назмітай у засіку борошенця, то й буде колобок.

Послухалась баба, пішла в хижку, назмітала в засіку борошенця, витопила в печі, замісила гарненько борошно, спекла колобок та й поклала на вікні, щоб простигав. А він лежав, лежав на вікні, а тоді з вікна на призьбу, а з призьби на землю в двір, а з двору за ворота та й побіг-покотився дорогою.

Біжить та й біжить дорогою, коли це назустріч йому зайчик.

- Колобок, колобок, я тебе з'їм!
- Не їж мене, зайчику-лапанчику, я тобі пісеньки заспіваю:
- Ану заспівай!

Я по засіку метений,
Я із борошна спечений,—
Я від баби втік,
Я від діда втік,
То й від тебе втечу!

Та й побіг знову. Біжить та й біжить... Перестриває його вовк:

- Колобок, колобок, я тебе з'їм!
- Не їж мене, вовчику-братуку, я тобі пісеньки заспіваю.
- Ану заспівай!

Я по засіку метений,
Я із борошна спечений,—
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
То й від тебе втечу!

Та й побіг... Аж іде ведмідь.

- Колобок, колобок, я тебе з'їм!
- Не їж мене, ведмедику, я тобі пісеньки заспіваю.
- Ану заспівай!

Я по засіку метений,
Я із борошна спечений,—
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
Я від вовка втік,
То й від тебе втечу!

Та й побіг. Біжить та й біжить дорогою... Стрічається з лисичкою:

— Колобок, колобок, я тебе з'їм!

— Не їж мене, лисичко-сестричко, я тобі пісеньки заспіваю.

— Ану заспівай!

Я по засіку метений,
Я із борошна спечений,—
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
Я від вовка втік,
Від ведмедя втік,
То й від тебе втечу!

— Ну й пісня ж гарна! — каже лисичка. — От тільки я недочуваю трохи. Заспівай-бо ще раз та сідай до мене на язик, щоб чутише було.

Колобок скочив їй на язик та й почав співати:

Я по засіку метений...

А лисичка — гам його! Та й з'їла!

ЗОЗУЛЯ

/Ляпландська казка/

 сь що колись-то було.
 Жила на світі бідна жінка. Мала вона чотири сини.
 Не слухали діти матері. Бігали, гулялись на снігу зрана до вечора.

А навернуться в чум — цілі хури снігу на пімах утягнуть, а ти, мати, прибирай.
 Одежу вимочать, а ти, мати, суши.
 Тяжко було матері.

От якось улітку ловила мати рибу на річці. Важко їй було, а помочі з дітей не мала. З роботи тої, з клопотів гірких занеуджала мати. Лежить вона в чумі, дітей кличе, просить:

— Подайте, дітоньки, водички. Пересохло мені в роті. Принесіть водички, діти!
 Не раз, не два просила синів мати. Не йдуть сини по воду.

Старший каже:

— Я без пімів.

А підстарший:

— Я без шапки.

А третій:

— Я без одежі.
 А найменший то й геть не озвався.
 Сказала тоді мати:

— Недалеко від нас річка... Можна й без одежі по воду піти. Пересохло в мене в роті. Водички хочу!

Засміялися діти та й побігли з чуму. Довго гуляли, в чум до матері не заглядали.

Аж скотілося старшому їсти — зайшов він у чум.

Дивиться, а мати стоїть серед чуму — малицю на себе вдягає.

Удягла мати малицю¹ — малиця пір'ям взялася.

Узяла мати дошку, на котрій шкури шкребуть — дошка хвостом пташиним стала.
 Наперсток залізний на дзьоб обернувся.
 Замість рук їй крила вирости.

Перекинулась мати пташкою та й полинула з чуму.

¹ Малиця — верхній одяг ненців, його шийють з оленьчих шкур.

Покрикнув тоді старший син:

— Гляньте, братове, летить наша мати пташкою.

Кинулися діти за матір'ю, давай гукати:

— Нене, ми тобі водички принесли!

Одказує мати дітям:

— Ку-ку, ку-ку! Пізно, пізно! Озерні води перед мене. На вільні води я лину.

Біжать діти за матір'ю, кличуть її, квішик із водою простягають.

Найменший син гукє:

— Ненько, ненько! Вернися додому! На тобі водички! Напийся, ненько!

Одгукнулась мати здалеку:

— Ку-ку, ку-ку! Пізно, синку, не верну вже я до вас.

Бігли отак діти за матір'ю багато днів і ночей — по камінню, болотах, купинах.

Ноги собі в кров позбивали. Де пробіжать — кривавий слід лягає.

Навік покинула дітей мати-зозуля.

Од тих часів не в'є собі зозуля гнізда, не ростить сама своїх дітей.

А по тундрі з того часу червоний мох стелеться.

ЯК КВІТЕНЬ ДО БЕРЕЗНЯ В ГОСТІ ІЗДИВ

Колись давно покликав березень квітня до себе в гості.
Квітень поїхав возом, а березень заходився та такого наробив, що мусив квітень додому вернутися: сніг, мороз, завірюха! — не можна возом їхати.

На другий раз знову поїхав квітень до березня в гості, та на цей раз уже не возом, а саньми. Березень пустив тепло, сніг розтав, річки розлилися, — знов мусив вернутися квітень.

Зійшовся квітень з травнем і скаржиться:
— Скільки вже разів зриваюсь їхати до березня в гості, та ніяк не доїду — ні возом, ні саньми. Поїду возом — зробиться зима така, що й осі пообмерзають, і колеса не крутяться; поїду саньми — теплінь така стане, що ні возом, ні саньми.

А травень і каже:

— Я тебе навчу, як доїхати. Зроби так: візьми воза, сани й човен, то тоді, певне, доїдеш.

Послухав квітень і, діждавшись слушного часу, зробив так, як порадив травень. Іде саньми, а на санях воза й човен везе. Березень дав тепло, і сніг розтав. Тоді квітень кладе сани й човен на воза і таки далі їде. Став знову мороз і сніг — квітень знов поскладав човен і воза на сани. Далі розтав сніг, розпустило скрізь річки, і не можна їхати ні саньми, ні возом. Тоді квітень склав на човен сани й воза і поїхав ще швидше по воді. Приїхав до березня в гості так, що той і не сподівався.

Здивувався березень та й питає:

— А хто тебе навчив, як до мене дістатися?

— Та, спасибі йому, травень порадив, як їхати.

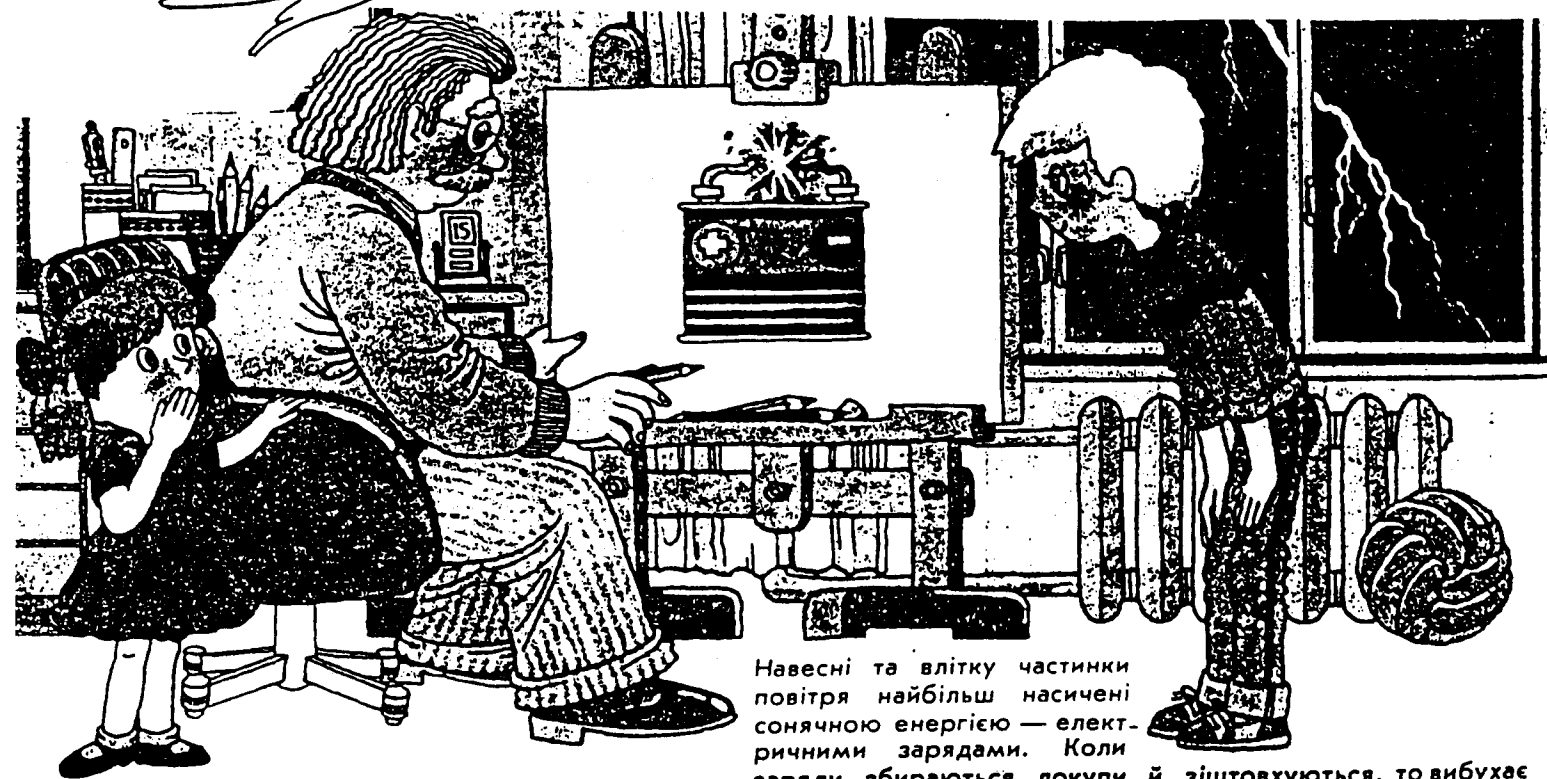
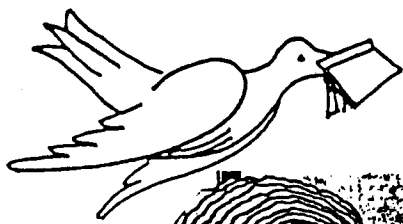
Березень і каже тоді:

— Зажди ж ти, маю, я ще тобі крильця обшмагаю!

То від цього й тепер часто в травні березневі морози бувають, бо березень і досі сердиться на травня.

ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА

Навесні та влітку частинки повітря найбільш насичені сонячною енергією — електричними зарядами. Коли заряди збираються до купи й зіштовхуються, то вибухає блискавка. Це і є гроза — дуже небезпечне некероване явище природи.

ГРОЗА

Перша травнева гроза почалася надвечір у сутінках. Тарас уже збирався йти додому. Раптом як спалахне в небі, як вибухне! Він згадав мамин наказ — під час грози по вулиці не бігати — й кинувся щодуху в під'їзд. Дзвонить у двері, а ніхто його не чує, дзвінок не працює. Добре, що саме дідусь виходив. Виявилось, на всій вулиці електричне світло зникло. Дідусь сказав, що це, видно, десь блискавка пробила електричний дріт.

— Неси ліхтарик, — наказав він Тарасові. — Буде нам замість свічки.

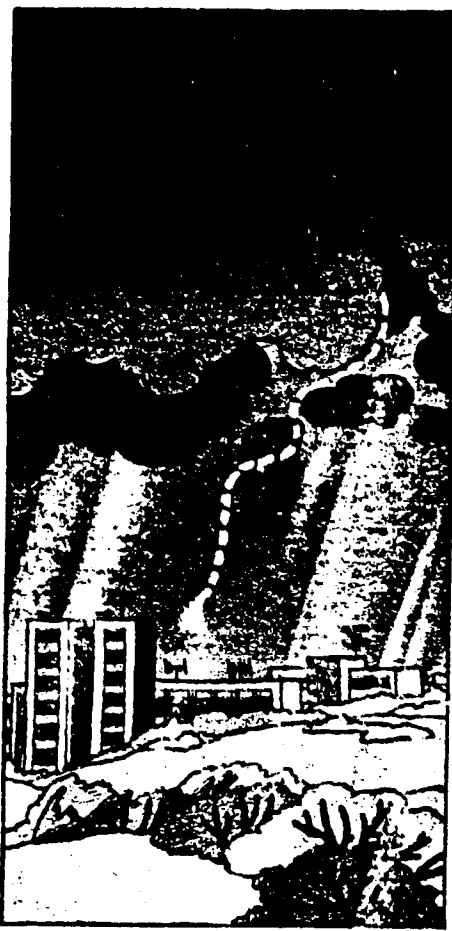
Але лампочка в Тарасиковому ліхтарику ледь світила. Мабуть, батарейка спрацювалася. Дідусь дістав з полицки нову батарейку і, щоб перевірити, чи працює, з'єднав разом кінці двох металевих вусиків, отих, що неодмінно є в кожній батарейці. Коли

дідусь з'єднав їх разом, між вусиками пробігла іскра.

— Батарейка працює, — сказав дід. — Бачив іскру? До речі, це теж блискавка. Справжня. Тільки, звичайно, зовсім крихітна. Адже зарядів в батарейці мало, не те що в хмарі. Там зіштовхуються цілі купи протилежних зарядів. Іскра, що пробігає між ними, схожа на вогняний вибух. Грім — це лише луна того вибуху, він грізний, але не страшний. Ех, — зітхнув дідусь, — якби усі ті заряди, що блукають зараз із хмарами по небу, наче дикі табуни, примусити працювати на людину! Сила в них величезна, та сліпа, несподівана, а тому дуже небезпечна. Проте, гадаю, рано чи пізно навчимося приборкувати грозу. І тоді не велику шкоду, а велике добро нестимуть в собі грозові хмари.

Лінійна блискавка довжиною в 2—3 кілометри з численними розгалуженнями. Вона завжди спрямована до землі, має велику руйнівну силу.

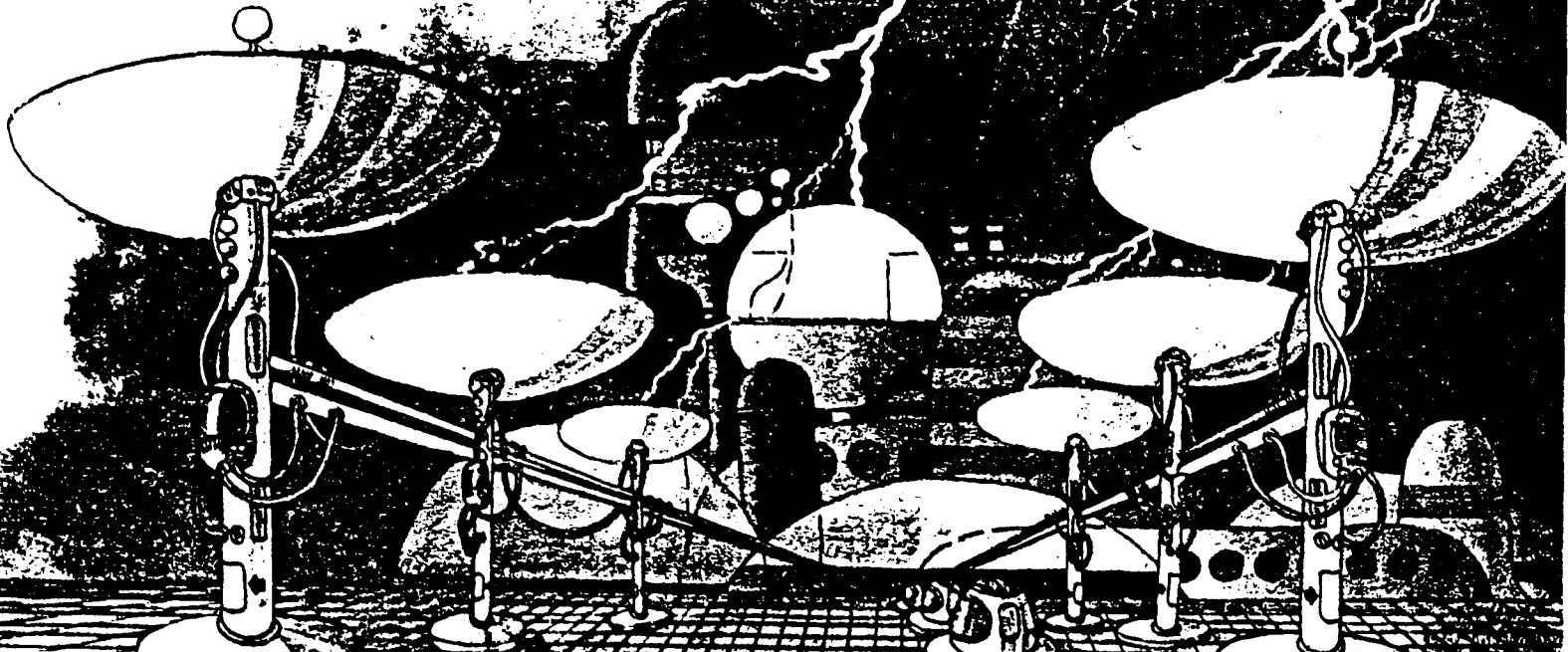

Чіточна блискавка схожа на слід трасуючої кулі — пробігає на тлі хмари або від хмари до землі.

Кульова блискавка — це світлова куля, що рухається з повітряним потоком та вибухає при зіткненні з найменшою перешкодою.

Енергія грози велетенська, та поки неприборкана. Зараз учені світу шукають засоби приборкання грози, щоб примусити її працювати на користь людству.

ОСТРОВИ В ОКЕАНІ,

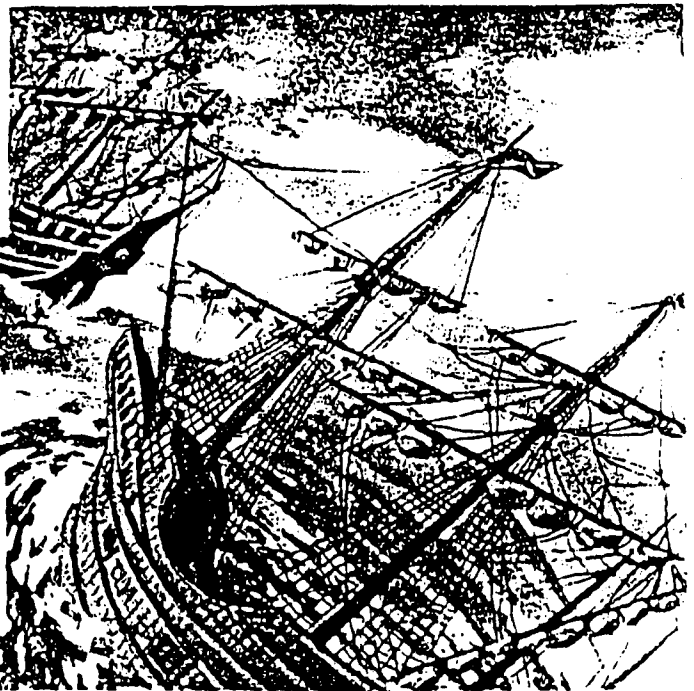
АБО ЧОМУ НЕ МОЖНА ЗДІЙСНИТИ
КРУГОСВІТНЮ ПОДОРОЖ СУХОДОЛОМ

Колись стародавні люди думали, що Земля — це гігантська таця, що тримається на спинах трьох китів. Більшу, центральну, частину займав суходіл з горами, рівнинами, річками й озерами. По краях таці плюскотів океан.

Та чим далі люди пізнавали свою планету, тим більше переконувалися, що вона зовсім не така, якою здавалася раніше. Початок новому баченню Землі поклала епоха великих географічних відкриттів.

...У середині минулого століття знайшли кокосовий горіх, коркований смолою. У ньо-

твердили: чим далі на захід рухатиметься експедиція, тим менше шансів у неї повернутися назад. Бо пливти вперед — це спускатися вниз, а назад — підніматися вгору. Чому так? «Ну як же! — дивувалися вони. — Хіба ви не помічали, що, віддаляючись від

му виявили пергамент — лист Христофора Колумба до короля Іспанії. Видатний мореплавець повідомляв: з трьох каравел одна затонула, а на іншій виник заколот.

Зневірилися моряки. Аж надто довго вони пливли на захід, а землі не було й не було. Навкруги — лише безкрай океан. Він виявився набагато більшим, ніж розраховував Колумб.

До того ж хтось із матросів згадав сумне віщування королівських астрологів. Вони

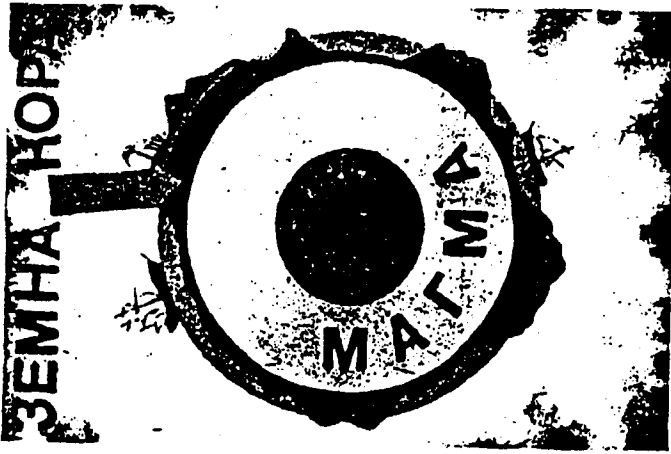
берега, кораблі поступово опускаються за обрій?»

Нині кожен школяр скаже, що це явище пояснюється кулястістю Землі, але тоді цього не знали.

Врешті, заколот вщух, експедиція дісталася берегів Америки й повернулася назад

до Іспанії. Мореплавці переконалися, який величезний за розмірами океан. Його тепер називають Атлантичним.

Відтоді чимало видатних мореплавців піднімали вітрила на щоглах своїх кораблів, рушаючи у незвідане. Найзнаменнішою бу-

ла експедиція Фернана Магеллана, який в 1519—1521 роках уперше здійснив навколосвітнє плавання. Це плавання не тільки довело, що Земля куляста, а й дало перше уявлення про те, що значна частина її поверхні вкрита водою.

Яка саме частина — ще точно не знали. Тепер відомо: майже три чверті. Тобто нашу Землю сміливо можна назвати океаном, в якому континенти фактично є лише величезними островами.

Важко сприйняти таке? Давайте уважно подивимось на глобус. Бачите: з будь-якої точки суші на кожному з шести континентів

можна вирушити у який завгодно бік і неодмінно вийти на воду.

А тепер подивися на глобус з Південного полюса. Помітна лише Антарктида, частина Австралії та хвостики Африки й Південної Америки. Географи підрахували: в так званій океанічній півкулі океан займає 89 процентів поверхні.

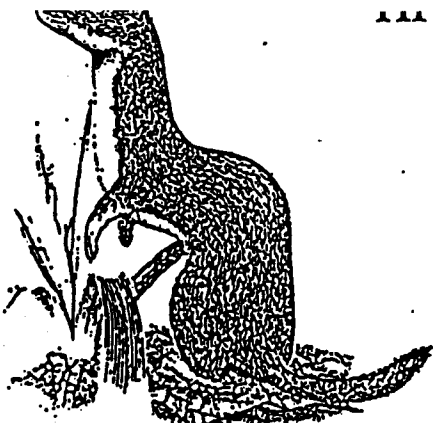
Недарма ж космонавти розповідають, що наша планета з навколосвітньої орбіти здається зеленувато-блакитною. Це колір морської води. Скільки ж її у Світовому океані? 1. 300. 000. 000 кубічних кілометрів. Цифра, яку важко уявити. Тому вдамося до порівняння: об'єм води у Світовому океані вдесятеро перевершує об'єм усієї суші над рівнем моря.

І ще. Вода входить до складу буквально всіх земних порід. Так, у магмі її в 1000 разів більше, ніж в усіх річках, озерах і Світовому океані разом узятих! Я вже не згадую про атмосферу, яка буквально насичена життєдайною вологою, що виливається у вигляді дощів.

Отож не дарма один учений сказав, що Земля — це куля, не лише вкрита, а й просочена водою!

1300000000
СВІТОВИЙ КМ³ ВОДИ
ОКЕАН = СУША × 10

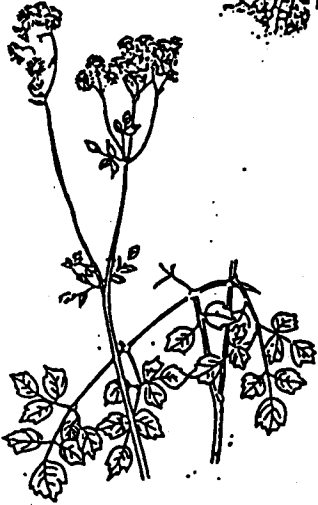

ЛАСИЦЯ

ПОЛІВКА

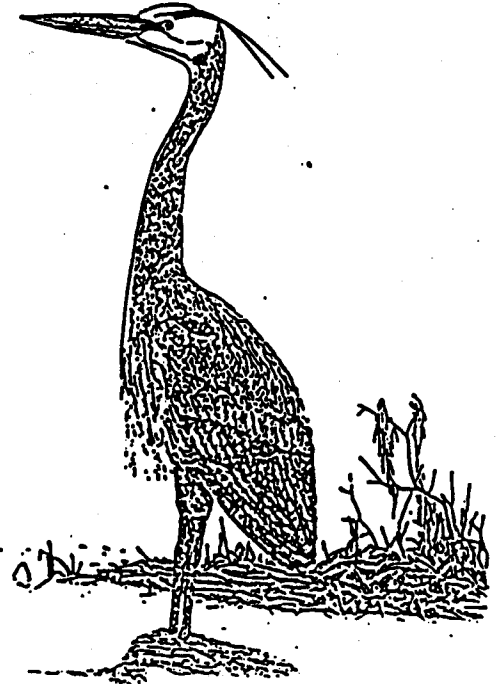
РУТВИЦЯ

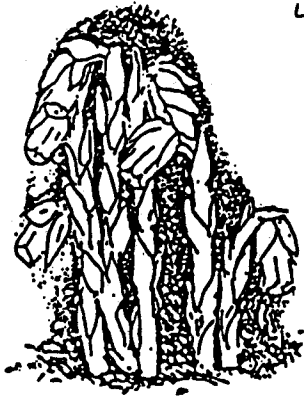
ЧОРНИЦІ

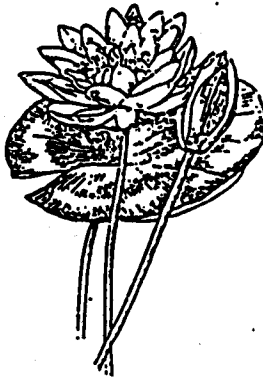
ЛОБЕЛІЯ
ЧЕРВОНА

ЧАПЛЯ СИНЯ

ПІДЯЛИННИК

ЛАТАТТЯ

ДИКОБРАЗ

ЖОВТІ ГЛЕЧИКИ

НЕЧУЙ ВІТЕР

ЛИШАЙНИК

РОЗГАДАЙТЕ ?

В тому слову коротенькім
Із трьох букв - дві кругленькі,
Читається ж усяково:
Вперед - назад: однаково.
/Охо/.

Любі діти, от без спору
Ви скажіть і твердо й ясно:
Що то є - веде угору
І додолу одночасно?
/Сходи/.

Половина є в воді,
Половина - над водою,
А часом і всі в біді,
Як та станеться зі мною.
/Пароплав/.

Дві лиш довгі ноги
І криві два зуби,
А само без голови,
Що таке це буде?
/Обценьки/.

Стою на даху всіх димарів вище.
/Антенa/.

Скільки книжок можна вкласти в порожню торбу?
/Одну, бо після того вона не буде порожня/.

Чому курка несе яйце?
/Бо якби вона його кинула, то воно розбилося б/.

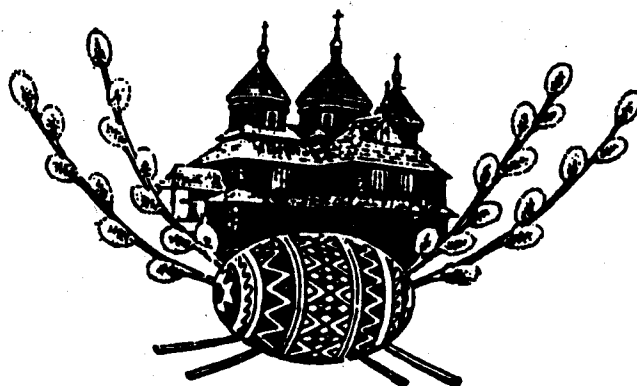
Що це таке, що б'є тебе в лице, а ти не знаєш хто це є?
/Вітер/.

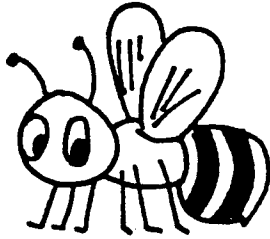
Овечки у два півкола,
Мов сніжок біленькі
І пастух там похожає
Хлопчик червоненький.
/Зуби і язик/.

Коли хочеш ти читати,
То мене повинен знати,
А коли мене не знаєш,
То нічого не вгадаєш.
/Абетка/.

Я не їм вівса, ні сіна,
Дайте випити бензину-
Всіх коней обжену,
Куди хочеш побіжу.
/Автомашина/.

Як вгадать не доведеться,
Знати не зашкодить:
Що стоїть, не ворухнеться,
Одночасно ходить?
/Годинник/.

ПРИКАЗКИ

Брехнею і під столом не вибрешешся.

Ж Ж Ж

Вовка боїшся - в ліс не підеш.

Ж Ж Ж

Жди біди від води, а горя від моря.

Ж Ж Ж

І в Парижу не зроблять з вівса рижу.

Ж Ж Ж

Крутиш, мов циган сонцем.

Ж Ж Ж

На Бога уповай, а рук докладай.

Ж Ж Ж

Не лізь поперед батька в пекло.

Ж Ж Ж

Нижче трави і тихше води.

Ж Ж Ж

Перемелеться, мука буде.

Ж Ж Ж

Пташка красна своїм пір'ям, а людина знанням.

Ж Ж Ж

Смішки з сусідової кішки, а як своя здохне, то плакатимеш.

Ж Ж Ж

Трафіла коса на камінь.

Ж Ж Ж

Хочеш пізнати людину - з'їж із нею пуд солі.

Ж Ж Ж

ВІСТІ З УКРАЇНИ

Звіт

із 112 Ради Орлиного Вогню
(вибране)

1. Назва:

112 Рада Орлиного Вогню (впорядників)
„Даша Ельфір“ у Дев'ятинках.

2. Місце і час:

с. Дев'ятинки, Львівська обл., Україна. 17-21.04.1994р.

3. Організація і проведення:

Раду Орлиного Вогню організувала Крайова
булава УІІІ, а перелік Орлиний Круг у складі:

Сіра Орлиця Галина Потюк,
Сіра Орлиця Олесея Пасічник,
Сіра Орлиця Марта Мадич,
Сіра Орлиця Уляна Турчєняк,
Сірий Орел Іван Нагірний,
Сірий Орел Ігор Буцак,
Сірий Орел Ярослав Таїчак.

4. Провід:

Командант - Сіра Орлиця Марта Мадич
Бунчужий - Сірий Орел Ігор Буцак
Писар - Сіра Орлиця Олесея Пасічник
Інженер - Сіра Орлиця Уляна Турчєняк.
Презентер - Сіра Орлиця Галина Потюк
- Сірий Орел Іван Нагірний

8. Вислід точкування :

пл.рхтн. Тетяна Пронтовська	Львів	95 т.
пл.прих. Олесея Михальчук	Миколаїв	92
пл.прих. Тарас Левкович	Червоноград	91
пл.прих. Світлана Сороки	Чернігів	91
пл.уч. Роман Плесок	Ів.-Франківськ	81
пл.уч. Марія Кліц	Дрогобич	81
пл.прих. Леся Вачинадзе	Чернігів	80
пл.прих. Мирослава Студінська	Червоноград	80
пл.прих. Ілона Еміль	с. Миколаїв	79
пл.уч. Уляна Турчєняк	Жидачів	78
пл.уч. Галина Чайківська	Дрогобич	77
пл.прих. Тетяна Цин	Ходачків	76
пл.прих. Марія Щербата	с. Дев'ятинки	75
пл.прих. Василь Гавришан	Заліщики	74
пл.прих. Володимир Деркач	Ямпіль	73
пл.уч. Тарас Пилишчук	Стрий	73
пл.рхтн. Уляна Вербовська	Жидачів	72
пл.прих. Валерій Щербаков	Новий Розділ	71
пл.уч. Оксана Чень	Дрогобич	69
пл.прих. Ігор Глембіцький	Заліщики	67
пл.прих. Роман Корчак	Заліщики	64
пл.уч. Ірина Матойшин	Дрогобич	60

Пл. прих. Ірина Ковалик і Олександра
В'язківська (Ходорів) покинули Р.О.В.
передчасно. Учасники, що здобули 70 або більше
точок, закінчили Раду орлиного Вогню успішно і
можуть старатися про здобуття ступеня повацького
виховника в кадри виховників УІІІ.

10. Зауваги:

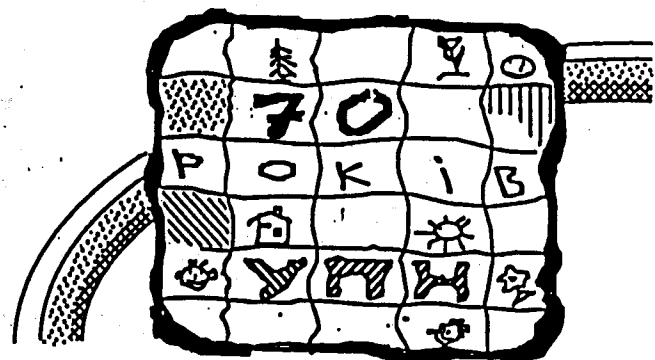
Душкіль перейшов успішно і його
результатами я задоволен. Широке представлення
осередків (14) свідчить про ріст зацікавлення
виховною працею з повацтвом, про дальше
поширення Пластоної Ідеї.

Наставлення учасників до вишколу було
позитивним. Усі були свідомі важливості виховної
праці в Пласті і високого призначення Виховника. Не
зважаючи на велике навантаження (наванчєність
програми, відсутність вільного часу, обмаль часу на
виконання завдань, втома учасників), більшість робіт
була виконана на високому рівні, що дозволяє
оптимістично дивитися на стан їхньої підготовки як
виховників.

Впевнені, що свіжі несподівані думки цих
молодих людей, їхній хист і вміння, їх запал і енергія
сприятимуть розвою і утвердженню повацького руху
в Україні.

С.К.О.БІ - ГОТУЙСЬ!

Сіра Орлиця Марта Мадич, командант.

Новацький Звіт '94

ЦІКАВЕ ЗВІДУСІЛЬ

ШПАКІВНЯ

Тук, тук молоток,
Робимо шпаківню,
В гості ми ждемо пташок
Весняних із півдня.

Кар, кар, ну й дімокл-
Проказала гава,-
У такому я діток
Вивела б на славу.

Дай, дай мотузок,
Хатку цю пташину
Ми прив'яжем на дубок,
На рясну вершину.

Переклала Л. Петрушевська

Лідія Орел,

ЯЙЦЕ У ВІРУВАННЯХ ТА ОБРЯДАХ

Що у моїм городчику горішки трясуться,
Дала би вам по писанці —
Кури не несуться.
Дала би вам по писанці —

Кури не несуться.
Дала би вам по писанці
Ще й по писаночці,
Не несли мені кури —
Вибачейте, хлопці.

(Коломийка)

Культ фарбованого яйця ще в сиву давнину був відомий народам Європи та Азії. Проте, найбільше розписували яйця слов'яни та народи, які межували з ними. Вірячи у животворну силу фарбованого яйця, наші предки клали керамічні писанки у домовину покійникам.

Знайомлячись з колекціями українських давніх писанок, які зберігаються в музеях України і за її межами, з сучасними писанками, ми бачимо, що орнаментальні мотиви писанок перегукуються з узорами вишивок, килимів, настінних розписів тощо. Зібрати всі орнаменти писанок як і вишивок, як наших пісень не вдалося нікому.

Найчастіше на писанках ми бачимо небесні світила (народні назви: „ружі”, „зірки”, „чумацький шлях”), рослинний світ („дубове, кленове, яворове, калинове листя”, „кошиці”, „сосонки”), тваринний світ („коні”, „олені”, „півень”, „баранячі роги”, „гусячі шийки”, „вовчі зуби”). По всій Україні на писанці зображували „безкінечник” символ безкінечності світу).

Із прийняттям християнства почали розписувати „хрести”, „церковці”, „сорокаклиця”. Останню писанку у деяких районах України виготовляли на Сорок Святих (22-го березня). За народними віруваннями ця писанка мала Сорок Милостинь і Святий Дух. Всі повір'я й обряди пов'язані з крашанками та писанками за народним хліборобським і церковним календарем припадають на весну. І це не випадково. До 1700 року Новий рік починався у березні, Великдень також буває не раніше березня і не пізніше першої половини травня.

Червоне яйце — символ пробудження природи, символ Воскресіння Христа. Є багато легенд про фарбоване яйце. Крашанками бавився Ісус Христос, як був маленький. Крашанками сповістили людей про те, що Воскрес Христос. Тисячолітня культура писанкарства на Україні створила велику кількість повір'їв, звичаїв, обрядів, пов'язаних з виготовленням та використанням писанок.

По всій Україні починали розписувати писанки у Великий Піст, виготовляли їх ба-

гато. Подібно, як і розписувати хати, скрині, глиняний посуд, писанки і виготовляли жінки або дівчата. У селі виділялися кращі майстрині, яким, бувало, за плату замовляли писанки.

Пізніше до Великодня писанки виготовляли також монастирі, і їх можна було купити на ярмарках. Вживали при цьому не тільки рослинні барвники, майже всі ті, якими фарбували тканини. Анілінові фарби використовувати вважалось за гріх. Гама кольорів була невеликою — це в основному червоний, коричневий та жовтий кольори. Пізніше з'явилися чорний, зелений та синій.

Перед початком роботи писанкарка читала молитву, а то вдавалась і до замовлень. Наприклад, на Полтавщині для миття яєць і розведення фарби брали тільки снігову воду. Несли її додому не оглядаючись, ні з ким не вітаючись.

Іли крашанку на Юрія (23-го квітня), коли йшли вперше оглядати озимину в поле, збирати юрївську росу. Розстеляли на зеленому житі білу скатертину, клали крашанки, пироги, частувались. Шкаралупи яєць заковували в землю (на добрий урожай), клали крашанки в жито, як їх не було видно цього дня, то треба сподіватись доброго врожаю.

Цього дня вигоняли вперше нашу худобу. На роги худобі одягали освячені вінки з дубового листя, а пастухам давали на гостинець крашанки. Варили крашанки у Чистий Четвер.

Крашанки і писанки відомі по всій Україні. Крім загальноукраїнських рис їх виготовлення та вживання має і регіональні особливості.

На перший день Великодня розговляються освяченими стравами. Для цього у спеціальних кошиках, коробках, ночовках несуть писанки, ковбаси, сало, сіль, хрін, прикріплений гарним рушником, несуть святити в церкву. За народним повір'ям, хто простоїть в церкві всю Утренню і Обідню з писанкою чи крашанкою в кишені, для того буде щасливий рік.

Після Великодньої Літургії люди христосаються і обмінюються при цьому освяченими крашанками чи писанками. Не брати їх, означає образити того, хто дає. Почи-

нають розговлятися з свяченого яйця, часто розділяють його на скільки частин, скільки членів цієї родини, потім їдять паску і решту страв.

Був такий звичай, освячені крашанки чи писанки клали у миску з водою. Першою вмивалась, якщо була дівчина на виданні, а потім всі решта.

Шкаралупа від освячених яєць домішували у корм бджолам, худобі, їх розвішували на палицях на городі, щоб не заводилися шкідники, щоб часник в'язався такий завбільшки, як яйце, кидали у першу борозну. Розламували шкаралупи на дрібні шматочки, щоб відьма не набрала в них роси і не забрала молоко в корів. Освяченими яйцями гасили пожежу, відводили блискавку, перекидаючи їх через хату. Вірили, що шкаралупами можна було накликати добро і зло, ними лікували пропасницю. Ще й сьогодні на Україні народні лікарі за формою розлитого яйця у склянці визначають причину хвороби (зурочення)

Писанка — найкращий великодній гостинець для дітей.

На Другий День Великодня — Обливальний Понеділок, щоб не облили хлопці, а то й не загнали у річку, дівчата відкуплюються писанками. Бувало, що хлопець перед засиланням сватів до дівчини також дарував їй писанку. І всі три дні Великодня по Службі Божій, молодь (дівчата) співають гаївок, водять танки біля церкви або на майдані. У цей час діти граються у крашанки — „У котючки” та „навбитки”. У деяких районах України не лише на поминальній неділі після Великодня, а на сам Великдень та на Трійцю, провідуючи могили рідних, кладуть на них крашанки, писанки.

Писанки не відразу наважуються їсти, а то і зовсім не їдять. Їх зберігають в хаті на видному місці, розвішуючи біля образів, тримаючи у миснику на комині, як прикрасу і оберігають. Гадають, якщо писанці після освячення минув рік, вона набуває ще більшої сили.

Багато з цього, про що ми тут розповідаємо — це вже історія. Уже не ходять з крашанками на Юрія в поле, не гасять ними пожежу і не лікують від пропасниць. Забу-

лися вірування і забулись писанкові орнаменти потрапляючи в якийсь район України чи село, ми часто чуємо: „А в нас писанок не було”.

Починаючи з 20-их років на крашанку і на писанку було страшне гоніння, як на культові речі. Учителі попереджали дітей, щоб вдома не пекли паски і не йшли до церкви. Знижували дітям оцінки в школі, виключали з комсомолу. Часто розговлялись не освяченими яйцями й паскою, їли їх крадькома. Тож про яку там магічну силу яйця було знати.

Уболівальники за народне мистецтво, мистецтво писанки майже таємно замовляли їх писанкарям, призибували колекції, навіть навчилися консервувати.

Найбільшу колекцію писанок з усієї України має Музей писанок у Коломиї (понад 6,000 одиниць). Відродилися на Україні найбільші свята — Різдво і Великдень, а з ними і писанка.

Останні виставки народного декоративно-прикладного мистецтва на Україні, ярмарки народного мистецтва свідчать, що писанка відроджується, бо саме минулого року у Києві відбувся вперше Міжнародний з'їзд писанкарів. Засмучує одне, що писанкарки України і діаспори не знають традиційних орнаментів, вдаються до його здригнення та загушення до натуралізму — позбавляють символічного змісту. Розраховують на його декоративність, зовнішній ефект, багато розписують дерев'яних писанок. У майбутньому таке еклектичне мистецтво писанки не стане клясичним.

Незважаючи на це, разом з рушником, вишиванкою писанка є і сьогодні візитною карткою України, сувеніром і подарунком.

З красою нашої писанки Тарас Шевченко порівнював мальовничість українських сіл:
*Село на нашій Україні,
Неначе писанка село.*

На вродливу дівчину кажуть, „Як намальована, як писанка”. Зберегти красу писанки — почесний обов'язок не лише писанкарок, а й всіх не байдужих.

Прорух

Щодень 7.00-7.10 переводять братчики та сестрички зі своїми роями.

I день

Раненько прокинувшись, білка вистрибує з свого тelloго дупла на вулицю. Гарненько потягується, щоб вигнати сон зі всіх своїх кісточок. Тепер можна зайнятися ранковим туалетом. Почнемо з хвостика. Поки вона спала, він дуже зім'явся. Але хвостик ще не прокинувся і думає, що це гра ігрякає. Ну що ж, з ним справились. Тепер візьмемось за лапки. Спочатку передні, а потім задні. Поки ми ловили хвоста, лапи прокинулись і чомно чекають своєї черги.

Переходимо до ружанки. Кожне звірятко має свою ружанку. Білочці потрібно добре розружати ніжки, щоб бути прудкою. Ручки так само мусять добре служити: рвати гриби, горіхи, ягоди.

Білка весела і рухлива тваринка. Навіть просто сидіти вона не може, бо в голові завжди є якась пісенька. Ну що ж, вже пора й про сніданок подумати. Треба добре роздивитися по гілках, де росте горіх. Час-від-часу поглядаючи, чи нема поряд якогось хижака. Аж ось у нас над головою висить гарний горішок. Спробуємо зірвати його. Мивже навали на сніданок досить горіхів, а тепер забираймо їх і хутчіш додому.

II день

Маленьким вовчентам дозволили вперше вилізти з нори. Вони вистромлюють голівки і приношуються до світу. Не відчувають нічого небезпечного і повністю вилазять. В них ще не зміцніли лапки і важко втримати своє тіло на незграбних ніжках, лапки зовсім перестали слухатись його. Спочатку ліва, потім права.

Нарешті ноги вгамувались. Вовчик побачив метелика і привітно махає йому хвостиком. Веселий метелик сідає йому на носа і пробує з ним побавитись.

Раптом він зауважує своїх братчиків-вовчених. Вони трохи далеченько. І він махає їм руками.

Далі вовчики збігаються до купи і веселяться. Потім вони вирішили потерся спінками, як дорослі, до дерева.

Забава продовжувалася довго, аж поки вовчики не зауважили ведмеда.

III день

Всі знають, які ведмеді грубі. А скільки харчів їм потрібно. І тому, коли він вранці прокидається, то відразу бере кошик і вирушає у ліс. Виходить на залиту сонцем галявину, стає і починає розглядатись. Зауважує кущ калини і підходить до неї. На гілках якраз ростуть ягідки. Червоненькі певно дуже смачні. Потрібно тільки досягнути їх. Ведмиць великий, а ягідки маленькі, тому треба йти далі. Але раптово потрапляємо в болото, через котре потрібно перейти. Тому треба скакати з купинки на купинку, одночасно збираючи зилля на чай. Ух, нарешті воно скінчилось.

А-я-я-й! Ми не зауважили мисливської ями і скотились туди. Кличемо товариша на допомогу. І він допомагає вибратись звідти.

Ну все. Вистарчить вже пригод. Ідемо до дуба з дуплом. А в дуплі запашний, духмяний, солодкий мед. Поки бджілки сплять, ми встигнемо з їсти дві-три лапи меду.

-Хіба так чесно нападати на невинного ведмеда? Ану геть! - спробуємо відігнати цих надокучливих бджіл. Але це неможливо втримати. Потрібно ховатись в кущах. Час-від-часу виглядаємо, чи комахи не полетіли геть. Вони нас зауважили. Втікаймо.

4. Водять носом, розрухуючи м'язя шні.

5. Стають у пари та стрибають.

6. Труться спінками один до одного.

7. Біг.

1. Перевалюючись йдемо по колу. Далі стаємо руки в боки, нахили вперед, назад, вбік.

2. Прямими руками тягнемось якнайвище.

3. Стрибки вбок з почерговим нахилом.

4. Новаки діляться на пари і тримаються за руки. Один присідає, другий пробує його підняти.

5. Новаки присідають, торкаючись руками землі. «Крокують» руками, поступово випрямляючи ноги. Витягнутись якнайдалі.

6. Кругові оберти прямими руками.

7. Вправи «млинок».

8. Присідання.

9. Біг навприсядки.

КОНВАЛІЇ

(Ілюстрація Н. Мряц)

На галявині, в лісочку,
Що за дивнії дзвіночки
Про весняні дзвонять дні?

То конвалії розквітлі,
Сніжнобілі, ніжносвітлі,
Ще до того й запашні.

Як почув весінній вітер,
Що у лісі дзвонять квіти —
Взяв на крила ніжний спів.

Про конвалії розквітлі,
Сніжнобілі, ніжносвітлі
Нам сьогодні розповів.

*Пояснення-словничок: весінній — весняний;
конвалія — пахуча лісова квітка (Shy of the
valley).*

МАТУСІ

(Ілюстрація П. Холодного)

Як сонце ясне навесні —
Моєї матусі ім'я.
Із цілого світу мені
Найкраща матуся моя.

Люблю її голос і сміх,
І навіть сердиту люблю,
Бо вище від скарбів земних
Шанує Вітчизну свою.

Вона в Україні зросла,
Де слава козацька жива.
І рідного краю слова
Для мене в душі зберегла.

Дзвенять, як веселий струмок,
Матусі моєї пісні,
І сто українських назок
Вона розназала мені.

Тому за найкращу з матусь
Навкопінках щиро молюсь,
Даруючи матінці знов
Подяку мою і любов.

МОЛИТВА ЗА МАТІНКУ

— Вже закотилося сонечко,
промінь останній погас.
Йди відпочинь, моя донечко,
в ліжечку — спатоньки час!
Досить за день наспівалася
і натрудилася ти:
скільки разів намагалася
мамі своїй допомогти,
скільки всього ти приносила
мамі із хати в садок,
скільки раз ніжками босими
перетоптала пісок!

Ніженьки, рученьки, ротика
миє тепленька вода.

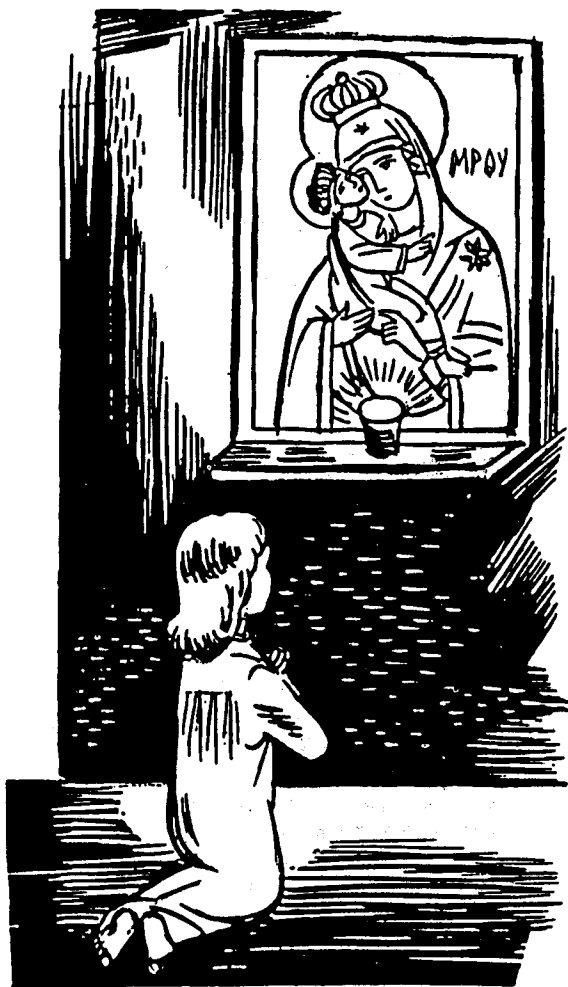
— Я твою забавку-котика
зараз у ліжку подам.
Ось принесу з-під віконечка.

Мама вертається вмить.
Де ж її квітонька-донечка?
В ліжку вона не лежить.

Перед святою іконою
молиться доня її:

— Бозю! Я завжди виконую,
що загадають мені.
Бачиш і знаєш, наш Боженьку,
маму свою я люблю,
ранку і вечора кожного —
завжди Тебе я молю:
з того, що маєш хорошого,
мамі моїй прошу дати.

Ще я за те перепрошую:
що не все вмію сказати.

Уляна Кравченко

Мамі

О, Мамочко!
Травневий блиск, травневий чар,
І квітки з ярих піль і лук
Приносимо Тобі, як дар,
Тобі схиляємось до рук.
Ти – сонечко для наших віч
Весь довгий рік – і вдень, і вніч,
Тому в неділю цю святу Тобі
приносим яр-красу,
При звуках дзвонів і пісень
Святкуємо твій, Мамо, День.

Передвакаційні пригадки

Якщо вибираємося на прогулю, то залежно від учасників передумуємо менше або більше докладно трасу та бюджет, орієнтуємося де зможемо одержати потрібні нам харчі. На підставі своїх попередніх прогульок, на яких випробували ми свої сили можемо означити досить докладно час прогульки. Варто застановитися не тільки над цим, але і над способом нашої поведінки підчас прогульки.

Коли хтось приглядається нашим прогулькам, то завважить дивне явище. Ми маємо велику смливість, тупет і широку скалю вимог, але тільки в себе „дома“, між своїми людьми. Якщо наші прогульковці найдуться в гостині приміром у священничім домі або взагалі в домі якогось сільського інтелігента, який з власної доброї волі служить нашим туристам радами й опікою, почуваються вони незвичайно свободіно. Багато річей сразу неподобається, чується дуже часто слова критики. Не кажу вже про побут у селі, із якими не всі туристи вміють відповідно обходитися. Але варто стрінути тих же наших туристів у якісь чужім середовищі, пансіоні чи навіть у розмові з якимсь н. пр. службовиком на залізничній стації. Ті самі люди, які мали перед тим такі великі вимоги, задоволяються чим небудь, а за воркітливу відповідь вище згаданого „службовика“ чемно дякують. Не розглядаю тут уже побуту наших туристів за границею, де першою річчю, до якої без надуми привикають, це ставати на своєму місці в черзі, а другою навчитися двох слів „прошу“ й „дякую“ в автохтонній мові. Чомусь у рідних обставинах не хочуть цього вчитися.

Очевидно на прогульці самопевність конечна, може більше ніж де інде, але треба знати де і коли бути „гострим“. Натомість чемність до чужих не може граничити з прчнуженням.

Тепер переходжу до іншої справи. Я часто стрічався з поглядом, що по наших туристичних шляхах встане заговорити по своєму, щоби щиросердно вас прийали. Думаю, що річ так маєтсь там, де прогульки зявляються відносно рідко, бо пр. на Гуцульщині (особливо в долині Пруту) я стрінувся радше з запереченням цього погляду. Автохтонні мешканці зіпсовані різними „варшавяками“, які приїздять тут із повними гаманцями (не так, як наші прогульковці), а гуцули, наставлені з конечности на здобуття якнайбільшої користі з туриста самочинно навіть говорять з „люфтинками“ по „аршавськи“. Найгірша річ, що цей звичай сильно закорінений між молоддю, яка ходить по пансіонах і пропонує на продаж „пазіюки“, „афінки“ й т. п. Тому одним із головних завдань нашої туристики в долині Пруту (а на жаль також уже в Рибниці) було б відвчити малих гуцулят від цих шкідливих звичаїв.

Вкінці ще одна пригадка. Часто в поїзді, автобусі чи схоронищі чується розмови, в яких у дуже яскравій формі показується неучтво й ігнорация знання своїх справ. Про свій край, нарід, історію чи літературу треба щось знати, щоби говорити тим більше, що легко можна скомпромітуватися, бо часто-густо пр. чужинці орієнтуються в тих річах значно ліпше, як їх українські співбесідники. Одним із наслідків цього браку певности й сили переконання наших туристів є це, що хоч безсумніву багато заграничних туристів було на нащій землі, то так рідко появляються публікації про нас, а якщо появляються то частіше слідно в них вплив пропагандивних брошур Ліги Понераня Туристики, як дійсности.

Це кілька зауваг про те, як гідно репрезентувати свій нарід на нащій і чужій землі, але можна би подати ще багато подібних думок.

На долах

ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ

Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції /див.: II стор. обкладинки/ з допискою: "Для Сороки".

ДОРОГА СОРОКО!

Я хотіла б, щоб братчик Фіко пішов зі мною на пластову вечірку. Але мама каже, що не випадає дівчині просити хлопця. Зате мої подруги говорять,

що тепер уже не ті часи й може дівчина хлопця просити. Як мені бути?
Наталка

ДОРОГА НАТАЛКО!

До відважних світ належить. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Що робити, коли новаки не хочуть сидіти спокійно й слухати розповіді?
Олесь

ДОРОГИЙ ОЛЕСЮ!

Спробуй дати їм рухову гру, яку вони люблять. Вони з часом утомляться і схочуть посидіти. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Чи всі братчики мусять їхати на вишкіл? Петро

ДОРОГИЙ ПЕТРЕ!

Щоб бути повноправним впорядником новацького роя, треба закінчити Радю Орлиного Вогню й добути ступінь новацького впорядника. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Коли новачки зможуть поїхати на Джемборі? Оленка

ДОРОГА ОЛЕНКО!

На Джемборі в засаді їздить юнацтво. Цього року відбудеться Джемборі в Голяндії й готувиться їхати туди делегація з України. Сорока

Ж Ж Ж

З М І С Т

ВІД РЕДАКЦІЇ.....	1
МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ: Поради комендантам таборів - Сірий Орел Надя Кулинич.....	2
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ? У Тебе вдома - Ірина Глебова.....	8
Новачка старається бути щораз ліпшою - Леся Храплива... Острог.....	14
МАЙСТРУЄМО - Сірий Орел Денис Беднарський Тотем роя "Лев".....	15
Метелики.....	16
Новацький вогник.....	17
МАЙСТРУЄМО - Сірий Орел Денис Беднарський Тотем роя "Лев".....	18
ДІТИ СПІВАЮТЬ Христос воскрес.....	19
Божа Мати - І. Савицька.....	19
Мамо моя - М. О. Гайворонський.....	20
Христос Воскрес.....	21
Великодня пісня.....	21
Рідне гніздечко.....	22
Зайчик - М. О. Гайворонський.....	22
НОВАЦЬКИЙ ТАНОК Ой вийтеся, огірочки - М. Лисенко.....	24
Жучок - О. Суховерська.....	25
Зайчик - О. Суховерська.....	26
ІГРОВИЙ КУТОК Воротар.....	27
Змагання вужів.....	27
Хвіст.....	27
Обручі.....	27
Змагання з м'ячиками.....	28
Вежі з коробок.....	28
Скриня пірата.....	28
Змагання з палицею.....	28
Відгадай, хто я.....	29
Раки в тунелі.....	29
Ловець і пси.....	29
Змагання півнів.....	29
САМОДІЯЛЬНА ГРА Колобок.....	30
Зозуля.....	32
Як квітень до березня в гості їздив.....	33
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА Гроза.....	34
Острови в океані.....	36
Природа.....	38
РОЗГАДАЙТЕ?.....	39
ПРИКАЗКИ.....	40
ВІСТІ З УКРАЇНИ: Звіт із 112 Ради Орлиного Вогню.....	41
ЦІКАВЕ ЗВІДУСІЛЬ Шпаківня - Л. Петрушевська.....	42
Яйце у віруваннях та обрядах - Лідія Орел.....	42
Прорух.....	45
Конвалії - Діма.....	46
Матусі - Ганна Черінь.....	46
Молитва за матінку - Г. Чернобицька.....	47
Мамі - Уляна Кравченко.....	47
Передвакаційні пригадки.....	48
ОРЛЯЧА РОЗВАГА.....	49
ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ.....	50